

Partija, ki je tesno povezana z ljudstvom, je neuničljiva sila v borbi za lepšo bodočnost

POMEN IZVOZA v našem gospodarstvu

Izmenjava blaga preko meja naše države, je bila že nekoč najpomembnejša vez med narodi. Z izmenjavo blaga so se izmenjevale seče, obiljila, kultura. Gospodarska moč države se mnogokrat najvidneje odražala v višini in sestavi blagovne izmenjave z drugimi državami. Zato je jasno, da vsaka država, vsak narod, posveča temu vprašanju posebno pozornost.

Mal obseg in omejene gospodarske možnosti Istrskega okrožja, še posebej narekujejo, da se izmenjava blaga z inozemstvom obravnava kot eno temeljnih vprašanj našega gospodarstva. Pogoj za normalno blagovno izmenjavo pa je, da se zagotovi izvoz, kajti izvoz omogoča uvoz. Uvoz brez ustreznega izvoza ogroža razvoj notranjega gospodarstva, ker ga preobremeni s stroški inozemstva, ki ga stremi spraviti v popolno gospodarsko, pa tudi politično odvisnost.

Novi gospodarski sistem, posveča veliko skrb za pravilno vzpodbudo v izvozu, da se s tem zagotovi potrebna devizna sredstva za razvoj gospodarstva Istrskega okrožja. Vsaki naši gospodarski panogi so potrebna devizna sredstva za nabavo ustreznih surovin, materiala, orodja in strojev. Iz uvoza si moramo nabaviti: v kmetijstvu umetna gnojila, žveplo, stroje itd., v industriji različne surovine, določene vrste pločevine, v prometu motornih vozil, nadomestne dele itd. in podobno. Tudi v neproizvodnih panogah, kot so: promet, zdravstvo, itd., smo, v znanju, meri, navezani na uvoz raznega materiala, orodja, strojev, itd. Ravno tako tudi plačevanja neblagovnih uslug, kot na primer: nega v bolnišnicah, ki so jih tukajšnji prebivalci deležni izven našega okrožja, moramo plačati z deviznimi sredstvi.

Pri tem je treba pravilno upoštevati tudi potrebe izvoznika samega. Da postavljen plan izvoza izvoznik doseže in preseže, ga je treba na vprašanju izvoza tudi materialno zainteresirati. To dosežemo, da izvozniku priznamo pravico adeseleže na devizah, ki jih doseže s svojim izvozom, upoštevajoč pri tem konkretne njegove potrebe po devizah. Izvršni odbor Istrskega okrožnega odbora je na podlagi odloka o organizaciji in poslovanju zunanje trgovine in o razdelitvi deviz doseženih z izvozom izdal odredbo o razdelitvi deviz, doseženih z izvozom, s katero se določa, da proizvajalnim podjetjem, storitvenim podjetjem, zavodom, združenim in družbenim organizacijam pripada del deviz, ki jih dosežejo z izvozom svojih proizvodov ali s svojimi storitvami na podlagi izvoznega plana.

Ta udeležba na devizah je različna po vrsti gospodarske panoge in deloma tudi po vrsti proizvoda.

Od doseženih deviz za kmetijske pridelke pripada splošnim kmetijskim združenjem (za vino, namizno grozdje, paradiznik, fižol v stročju) 60%, a kmetičkim delovnim združenjem (za vse pridelke) pa 40%. Od doseženih deviz pripade ribski industriji, za sardine, filete in slane ribe 30%, a za druge izdelke ribiške industrije pa 50%. Pri izvozu svežih rib pripada podjetju 50% doseženih deviz. Predvidena je tudi udeležba podjetja pri izvozu boksa in kama s 10% in pri izvozu soli s 2% od doseženih deviz.

Splošne kmetijske zadruge in kmetičke delovne zadruge, ki izvažajo svoje kmetijske pridelke preko pooblaščenih izvoznih podjetij, odstopijo tem podjetjem za izvozno vino in mleko 10%, za vse ostale kmetijske pridelke pa 50% svojega dela deviz. Pri izvozu industrijskih izdelkov, ki niso zgornj navedeni, fakter tudi pri izvozu obrabjenih izdelkov, znaša povprečna udeležba izvoznikov na doseženih devizah 30%. Večji ali manjši odstotek izdeleže na devizah, ki se dosežejo z izvozom posameznih vrst industrijskih in obrabjenih proizvodov, določa Gospodarski svet Istrskega okrožnega ljudskega odbora tako od skupne vsote deviz za izvoznike teh proizvodov, ne prekorači določenih 80%. Gospodarski svet Istrskega okrožnega ljudskega odbora je pooblaščen, da določi odstotek deviz, ki pripadajo izvoznikom za blago in za storitve, ki tu niso navedene.

Z devizami, ki ostanejo po odčitku navedenih odstotkov deviz, razpolaga Centralni devizni odbor, ki odstopi 10% vseh a planiranim izvozom doseženih deviz, gospodarskemu svetu okrajnega ljudskega odbora, v čigar območje spada izvoznik. Pri izvozu industrijskih izdelkov, ki niso tu posebej navedeni, in pri izvozu obrabjenih izdelkov, lahko Gospodarski svet Istrskega okrožnega ljudskega odbora zveča odstotek deviz, ki se odstopi gospodarskemu svetu pristojnega okrajnega ljudskega odbora.

Za nadplanski in izvenplanski izvoz se izvoznikom priznava še večja udeležba na doseženih devizah, in sicer 80%. Centralnemu deviznemu fondu Istrskega okrožnega ljudskega odbora izvozniki oddajo le 20% doseženih deviz, od katerih polovico se odstopi Gospodarskemu svetu okrajnega ljudskega odbora, v čigar območje spada izvoznik. Se v ugodnejšem položaju pri nalaganju in izvenplanskem izvozu so kmetičke delovne zadruge, ki Centralnemu deviznemu fondu Istrskega okrožnega ljudskega odbora oddajo le 15% doseženih deviz, od katerih tretjino se odstopi Gospodarskemu svetu okrajnega ljudskega odbora, v čigar območje spada izvoznik.

S to razdelitvijo deviz, doseženih z izvozom, se stremi dosegati trojni smoter: 1. da se plan izvoza doseže in preseže, 2. da se proizvajalcem

MESTNA PARTIJSKA KONFERENCA V KOPRU

POVEZANOST PARTIJE Z MNOŽICO prvi pogoj za uspešno reševanje gospodarskih in političnih vprašanj

Preteklo nedeljo je bila v Kopru mestna partijska konferenca. Poleg izvoljenih delegatov na letnih konferencah osnovnih partijskih organizacij so bili na konferenci številni gostje.

Sekretar mestnega komiteja Romano Benussi je po običajni formalnosti podal politično-organizacijsko poročilo, v katerem je prikazal dosežene uspehe in delo, ter pomanjkljivosti partijskih organizacij v Kopru.

Ko je govornik orisal velike uspehe, ki jih je dosegla partijska organizacija v Kopru v času od zadnje konference do danes na gospodarskem, socialnem in političnem področju in ko je na široko prikazal današnji mednarodni politični položaj, se je dotaknil številnih nalog, ki terjajo od naše Partije, da jih z resnejšim delom uresničuje. Predvsem je ilustriral propagandistične pogoje. Trst Italiji, hočemo čono Be, itd., ki si z njimi zlasti zadnje čase italijanski sovništvinski krogi od kominformistov do klerikalne reakcije dajejo duška. Govornik je glede na to med drugim dejal: vsa ta sovništvinska kampanja se ne razlikuje mnogo od manevrov in izpadov ruskih kominformistov. Nasprotno. Ta kampanja ima njihovo zaslobo in jim služi pri izvajanju provokacij proti Jugoslaviji. Toda vse te parole in lažnjiva ustrašovalna propaganda ne najde več odmeva med našimi ljudmi, zakaj naše ljudje vodijo komunistična Partija, ki si je ušla pot že med ljudsko revolucijo.

Naša Partijska organizacija mora biti zelo oprezna in budna, boriti se moramo proti vplivom parol idealističnih in reakcionarnih agentov, kajti, če bi naša budnost ne bila borbenja in odločna, bi naši

sovažniki lahko vplivali na šibke in neopripravljen elemente. Prav tako mora naša partijska organizacija bdeeti nad neko negativno tendenco, ki se je pokazala že pred časom in proti kateri smo se že borili, to je tendenca po nasprotovanju zaposlovanju delavcev, ki prihajajo iz Jugoslavije v naše okrožje. To ni nič drugega kot reakcionarni, kominformistični manever po navodilu Vidaličev, ki je v različnih oblikah prodiral tudi pri nekaterih posameznikih, članih naše Partije. Boriti se proti takšnim pojavom, bodisi v Partiji sami, bodisi med množico, mora biti ena izmed naših najpomembnejših nalog, kajti pod omenjenimi parolami se skriva tendenca po ustanovitvi STO, kar v praksi pomeni povratek v preteklost. Prav zaradi tega so take tendence zelo nevarne in to tembolj, ker jih skušajo vnesti v partijske vrste.

Tov. Benussi je potem analiziral tudi nekatere probleme v zvezi z reakcionarno klerikalno dejavnostjo pri nas, v kateri brez dvoma aktivno sodeluje duhovščina in njeni fašistični miselniki pod vodstvom fašističnega škofa Santina. Borba in budnost naše Partije ni bila glede tega zadostna. Ne gre za borbo proti duhovščini ali za preganjanje vere, temveč za dosledno in aktivno borbo proti reakcionarnim dejavnostim duhovščine, ki skuša zavajati naše ljudi v provokacije in spore. Naj navedemo samo primer provokacije ob priliki procesje Sv. Nazarija. Boriti se je treba proti tistim, ki skušajo na rafiniran način oddaljiti naše ljudstvo od napredka in zlasti proti tistim, ki skušajo odvajati našo mladino z različnih načinov in reakcionarnih tržaskov. Naša Partija se mora proti takim pojavom najostreje boriti, ker gre tu za njena načela in sedanjí borbi za mir, demokracijo in socializem, gre za osnovna vprašanja, ki danes tarejo vse človeštvo na razpolju med vojno in mirom, gre za vprašanje, ki ga pri nas moramo razčistiti s široko in dosledno politično borbo.

Ko je ov. Benussi govoril o novih kospodarskih ukrepih je dejal, da so mnogi naši delovni kolektivi v tem zadnjem času s pomočjo delavskih svetov in upravnih odborov dosegli znaten napredek. Toda ne moremo reči, da vse to zadostuje. Od izvolitve delavskih svetov so podjetja le malo napredovala pri usposabljanju voditeljev v proizvodnji. Prav v tem je ena izmed pomanjkljivosti naše partijske organizacije.

Preden je govornik govoril o notranjih vprašanjih partijske organizacije je poudaril, da je treba uveljaviti demokratizacijo oblasti in razširiti sodelovanje ljudskih množic preko najrazličnejših oblik. Na to je govoril o ideološkem dvigu članov Partije kot važni in osnovni nalogi za uspešnejše delo pri graditvi socialistične skupnosti.

Ob zaključku je tov. Benussi naglasil, da naše delovno ljudstvo se vedno bolj zaveda svojih pridobitev in ne bo nikoli prizaneslo fiktivnim, ki bi mu zastavljali pot. Po tej poti pa bo naša Partija vodila naše ljudstvo v boljše in srečnejše dni, po tej poti, ki je edino pravilna in ki nas pelje k združitvi s socialistično Jugoslavijo in njenimi narodi, pa odločno koraka vse naše delovno ljudstvo.

Poročilo je sledila živahna diskusija. Številni tovariši so razpravljali o raznih vprašanjih, o uspehih, predvsem pa o pomanjkljivostih, ki jih bo treba v bodoče odpraviti.

Tako je prvi posegel v diskusijo tov. Pečarič o vprašanju strelskih družin. Tovariši Crollini in njeni obravnava naloge Partije in njeni pomoči množični organizacijam predvsem v ženski organizaciji. Tov. Čebotini je govoril o delu Partije z ljudstvom za demokratizacijo socialnega življenja za delo z mladino, o popularizaciji naših uspehov, poudarjanju potrebo po se odločnejši in ostrejši borbi proti sovražnikom socializma in miru v napadkih in težavah, ki jih srečujemo pri delu v naši borbi za socializem.

Drugi tovariši, med katerimi tov. Vilhar, Ribarič, Venturini, Ziva Beltram, pa so govorili o vprašanju ideološke vzgoje, kulture, zgodovine in propagande. V nadaljevanju diskusije so nekateri tov. poročali

o delu partijskih organizacij v podjetjih, med drugim tov. Perša iz tovarne De Langlade, tov. Čenik o Fructusu, tov. Vičič pa o delu partijske organizacije na slovenski gimnaziji. Vsem diskutantom je ob zaključku diskusije v kratkih besedah odgovoril tov. Julij Beltram, ki je med drugim dejal, da mednarodni položaj in tudi naša interna organizacija zahteva od osnovnih partijskih organizacij drugačne oblike dela kot doslej. Zavedati se je treba, da živimo v času, ko sovažniki miru, ki ograja mlir v svetu, potegnirajo napadalne sile. Po drugi strani pa nemerno rastejo tudi sile mira. Dokaz nam je zato Koreja, izjavljana v jugoslovanskih mejah, in zloglasna propaganda italijanskih sovništvo in Iredentistov. Deportacije naših narodnih manjšin iz satelitskih dežel v Sibirijo, na drugi strani tržasko vprašanje Italij, zanima pravo govoro slehernega Kopranca. Morda presteja tale zadnja kampanja vse meje, ki smo jih doslej doživeli. Zato ne sme biti o tej gonji, ki celo potvarja dejstva, proti Jugoslaviji in našemu okrožju noben član KP neobveščen. Potem se tov. Beltram sprašuje, koliko je naša Partija storila v tem pogledu. Pri tem je omenil, da ni pri tem naša Partija dovolj budna. Zato je nalog partijskih organizacij, da obveščajo in ustvarjajo javno mnenje med ljudmi. Vedeti je treba, da je to vprašanje zelo važno. Tov. Beltram je nato dejal, da je njegova misel o pripadnosti naše cone rešena in da je to treba povedati našim ljudem, naj De Gasperi govori, kar hoče.

Tov. Beltram se je potem dotaknil vprašanja povezave Partije z množico (Nadaljevanje na 4. strani)

Odgovor Maluse po naročilu

Pred dobrim mesecem je koprski tednik glasilo SIAU »La Nostra Lotta« prisel obsežen članek o piranskem župniku gosp. Egidiju Malusi. V njem je bilo govora o nemoralnem početju omenjenega gospoda v Piranu in o tem, kako je v svoji pohoti zlorabljal celo družinske matere. S tem je seveda omenjeni dušni pastir ubizpal pri svojih vernikih spogledovanje in upravičeno zgražanje. V članku je se govora, da se je gospod župnik pobral iz Pirana, ker mu je tam postalo preveč zaradi raznih govoril, ki so jih že začeli širiti po mestu. Članek nadalje okarakterizira gospoda Maluso kot zvestega pristajaša fašizma, vezalo ga je namreč poleg drugega tudi sorodstvo z vidnimi fašističnimi funkcionarji. Kasneje se je Malusa družil z Nemci in republikani ter je izrabljval vsako priliko, da je ljudi hujskal proti »barbarskim partizanom in podobno. Tako delo je nadaljeval tudi po osvoboditvi. To je v kratkem vsebina članka.

Castitega veselas, ki je nekje v Vidnu naša dopustna, ali na vzvavljenju, ali na duhovnih vajah, je seveda napisana resnica z bodi v oči. Imel pa je dovolj časa in kaže, da v ožem brežulju tudi dovolj možnosti, da je koval in tudi skoval načrt. Dovolil si je, da je v pismu, ki ga je naslovil osebno na komandanta Vojaške uprave JA polkovnika Stamatovića zahteval preprek v listu in s tem pokazal, koliko ga je prizadela resnica, ter si v istem pismu umazano in prostaško izposodil ljudsko oblast in našo družbeno ureditve. S tem je gospod Malusa dejansko neposredno potrdil vse navedbe omenjenega članka.

Na pismo ni bilo nikakega odmeva (polkovnik Stamatović je namreč na letnem dopustu), zato je Malusa s svojimi pajdajski skoval nov načrt in pismo so prebrali pri nedeljki razlagi evangelija v tržaški stolnici. Tako je prišlo pismo v javnost.

Pismo je zanimivo in je zabavno. V številnih protislovjih in klavirnih izmenjavah razgalja oso dušnega reševanja njegovega avtorja. »Blago bogom in duhu...« Toda poglejmo malo pismo samo, čeprav si avtor verjetno ne bo s njimi prišluzl mračniško kraljevstvo, ker tudi nanje ne računa.

Po navedbah v pismu se nahaja gospod Malusa že tretji mesec na dopustu (duhovški stan je vselej kor izredno privilegiran). Nekaj dni da je v Vidnu naša duhovnih vajah in tam je bral inkriminirani članek v »Lottia. Čudno, da si duhovniki hodijo nabirat tako daleč duhovnih moči in da na duhovnih vajah berejo za duhovno branje strankarske (izraz uporablja Malusa za »Lottio«) liste. Morda in tudi verjetno je vse to hudomušni tipa Malusa potrebno, ker jim Trst pač ne zadošča.

Napad nanj je pričakoval, pravi dalje, ker je že bral članek o podobnem početju sečepeljskega župnika gospoda Bortuzze. In ker je tak napad predvidel, se je hotel vrniti, ali po njegovem ni imelo smisla, da bi za take stvari preklinal dopustne in si s tem, kar ljudje o njem govorijo, kvaril žvece. Take stvari pač lahko uredi zanj komandant. VUJA, zato se nanj obravn, ker mu je ta že prejšn prejšnj razne uslugue.

Prejšnja razna uslugue bi radi zpeleli po čem je predvidel napade. Zato ker je duhovnik? Če je tako, bi morali vsi duhovniki zbežati pred podobnimi napadi. Ali je morda predvidel napad zato, ker je čutil, da so njegova dejanja podobna Bortuzzevini?

S komandantom VUJA naše diskutirali o sebi, ker ima svoje predstojnike, s katerimi se ponša in pravi, da ni demokratizacijo, če kdo trdi, da je njegov predstojnik, v tem primeru škof, tak kakršen je in je bil, ker da je vse uljudstvo z njim povezano ter si ne dovolji, da bi obsojali njegova dejanja. To je pač lahko napisal dan Malusa, ker ga je škof tako ozgojil in ker se nenehno ozgaja na demokratizacijo klerikalne okrog CLN in njihove že slavne krščanske poblene demokratizacije. Toda gosp. Malusa pozablja, da ljudstvo ni niti on, niti njegovi pajdajski niso ljudstvo in da njegov škof ni ljudski škof, da bo naše ljudstvo kakor tudi vse demokratizirano ljudstvo vselej obsojalo vsako zlo dejanje na bodi ko beravstvo, bodi škofstvo. Škofa Santina pa je naše ljudstvo izpolnilo iz sebe in z njimi svo njegovo fašistično demokratizacijo z gospodom Maluso vred.

V nadaljevanju pravi Malusa, da če ne bodo upoštevali njegove legalne odločnosti, se ne bo upiral prestati kazni na takomemovalnih upravnih oblastih. Njegova licemernost in potuhnjena klerikalna hinavščina doseže tu višek pri omalovaževanju napora naših ljudi, da si zgradijo človeka vredno življenje brez postopačev in izemalcev. Pravi, da, če se bo vrnil, bo to naredil po volji svojega škofa. Trdno smo v to uverjeni, četudi nam tega ne bi gospod Malusa posebej tako poudarjal. Tudi pismo je napisal po volji svojega škofa in smo prebranci, da vse, kar je doslej počel proti našemu ljudstvu in kar se misli početi, je in bi delal po volji svojega škofa. Pravi dalje, da bo pretrpel posledice sojenja pred ljudskim sodiščem, si hče biti demokratizacijo. Junaško dejanje vsekar postati mučenika. Za gospoda Malusa pa pomeni preklarne vloge. Če se res gospod Malusa vrne po Santinemo naročilu, mu verjetno niti njegova slepa pokorščina ne bo mogla sprati maša z glave.

Po vseh omenjenih mutemeljih in dokazih se obrata na komandanta VUJA, da izposluje pri listu »La Nostra Lotta« popravke, o katerem naj bo navedeno: 1. Da ni šel, naj obori škofa Santina, pač pač pa se je šele tri mesece zdravil (verjetno ker mu je postalo o Piranu preveč, je moral menjati zrak); 2. Da misli res zapustiti Piran, vendar pričakuje še odločitve od škofa, ki naj prečeni, ali se to za blagor duše splašaja; 3. Da ni demokratizacijo pisati o njegovih podvigih in jemat čast ženam in družinam, da bi tako zapustile cone. Vprašanje je, kdo koga si zapustiti cone in kdo koma jemlje čast. Končno želi, da se objavi, da se namernava vrniti konec septembra ali v začetku oktobra, ne ve še kdaj, kajti, ker morajo pač prej dobiti prečni položaj (Srečni farani, ki se jim bo vrnili nad vse ljubljani in tako popraženi pastir, čil in zdrap, okrepčan in pripravljen, da nadeljuje svoje).

To je torej pravi Malusa in utemelji, da ima pač tudi on kot ljudski človek pravico objavljati v ljudskem časopisu. Morda bo list temu gospodu tudi ustregel, pendar bi gospoda kratke nameti le spomnili na to, da je nekaj stakov pred temi trditvami napisal, da ni omenjen list kompetenten pisati o njem in da je strankarski.

V pismu večkrat omenja in se zasmehljivo izražajo o naši ljudski demokratizaciji. Na žalost ne moremo pomagati, če se on in njegmu podobni ne morejo sprijazniti z dejstvi.

Tako je pisal in želel tudi Malusa. Čudna mešanica zmešanih možganov pa vendarle vse zadevščina in tako zmešana, mestiti so jo dolgo, končno so jo speli, a so se pri tem le opeli. Vsa Santinijeva prizadevanja, da bi si zaslužil še eno zlato medaljo so zaman. Naše ljudstvo zna že dobro ločiti Julko od pšmetel. Bodi kakor koli, dan Malusa je ustretil kolia. Ta kolia pa vseeno ne bi bil tako imeniten, če ne bi manj istočasno meril tudi sam prečastiti Santin.

Dovoljeno mehužico tipa Malusa pa verjetno kaj malo prija igratu mučenikovo ologo po ukazu svojih nadrejenih. Zato si bo verjetno častiti gospod dobro premislil, predno bi se podal na pot. Morda bi celo kazalo prej vprašati, kaj ljudstvo misli na vse to.

Obljube in uspehi

Spričo velike zgovornosti De Gasperija na njegovem romanju po Ameriki se potopi dviga zavesa nad njegovo skrivnostno. Napovedal je v pristnem južnjaškem zagonu, kaj bo vse naredil, ko se je podajal na svojo božjo pot, da je res vsak Italijan šel lahko tedaj pomirjen spat. Češ, tade je, da vstane silni De Gasperi, pa bo čez noč konec vseh težav, s katerimi se mora boriti Italija. Italijanske žene bodo odšle manj rodile, ako da se ne bo treba v bodočnosti baviti več ni komur, kam naj se spravi vsi Italijanci, gde prebivati. Amerika bo takoj nadoknadila vse one tope, ki jih je fašizem zapravil v neseljni vojni, atomske bombe bodo delali postelje v Italiji, da se reši s tem vprašanje brezposelnosti in da steje v žepu Italijanskih denarnih mogotcev še nekaj milijonov. Seveda prvo med prvimi, ko se bo vračal bo imel De Gasperi v svoji pisni ves teritorij libero cel in neokrnjen. Ta Terriorio libero je postal, ako smo štali izlive sovništvinskega tiska, začetek in konec De Gasperijevega potovanja preko morja, ob čemer so obidele vse ostale res nujne potrebe, s katerimi je mislil potrkati na srca svojih podpornikov v Ameriki.

Toda podoba je, da so ga okoliščine prisilile, da ni šlo vse po programu. Govoril je De Gasperi in govoril na sestankih, na banke-

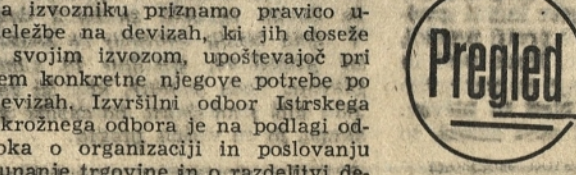
tih, v zbornicah. Začenjal je s teskimi, gospodarskimi, in socialnimi problemi, ki težijo Italijo, da je potem hinavsko prešel na silne skrivnice, ki jih je mirovna pogodba napravila Italiji, ker ni fašizem popolnili ves svet, kakor si je le po zamislili. Zatem je izrazil skisrečno željo vsega Italijanskega ljudstva, da si obnovi svojo slavno milhami brez duha, kjer je brez silu izgubila vsa Maršalova pomoč in se drini bogati viri iz raznih ameriških kanalov, bi prav radi, če kaj vzel, ako se najde nekdo, ki bi dal. Tudi o novem orožju bi se dalo govoriti, čeprav se je že večkrat izkazalo, da topovi in puške za De Gasperijeve podložnike niso prav primerna igrača o tem čestokrat vido namreč, kaj naj bi pravzaprav z njim začel. Vendar, če so se sedaj navdušeni res tako navdušeni, prav za to je igrače, naj jim bo, saj verjetno Rusi, poznajoč njihove obljabe, ne bodo tako rohnili, kakor v primeru z Nemci, katerimi bi radi Američani vsilili lista darila. Kar se pa Trsta tiče pravilo vsi preko morja, ki se na te reči kaj spoznajo, da bi bilo edino pametno, ako bi hotel De Gasperi zadevno spregovoriti z Jugoslovani le resno besedo, Saj ta nesrečni

čas za večerjo, dremali ob blagom, glasnost jezika, ki so ga slabo razumeli ali nič.

In tako se je kažejo obniti vspeha izšla Italijanskega ministrskega predsednika v Ameriko. Z gospodarsko pomočjo bo že kaj, pravijo Američani, saj je Italija res potrebna. Njeni industrije in takolnoveni gospodarski viri, ki so bili brez duha, kjer je brez silu izgubila vsa Maršalova pomoč in se drini bogati viri iz raznih ameriških kanalov, bi prav radi, če kaj vzel, ako se najde nekdo, ki bi dal. Tudi o novem orožju bi se dalo govoriti, čeprav se je že večkrat izkazalo, da topovi in puške za De Gasperijeve podložnike niso prav primerna igrača o tem čestokrat vido namreč, kaj naj bi pravzaprav z njim začel. Vendar, če so se sedaj navdušeni res tako navdušeni, prav za to je igrače, naj jim bo, saj verjetno Rusi, poznajoč njihove obljabe, ne bodo tako rohnili, kakor v primeru z Nemci, katerimi bi radi Američani vsilili lista darila. Kar se pa Trsta tiče pravilo vsi preko morja, ki se na te reči kaj spoznajo, da bi bilo edino pametno, ako bi hotel De Gasperi zadevno spregovoriti z Jugoslovani le resno besedo, Saj ta nesrečni

Trst ni v Ameriki, da bi mogli Američani z njim delati, kakor bi se De Gasperiju hotelo. Zlasti še, ko zavzamejo Angliji, ki se baje v teh stvarih bolj spozna, mislilo, da je malo težko banantati za njega izvan sklopa celotne mirovne pogodbe. Sicer pa rimski in ostali sovništvinski listi, ki pravijo, da se De Gasperi ne more vrniti iz Amerike brez Trsta ter da bo njegove slave za vedno konec, ako bi to naredil, gotovo ne mislijo resno. Kaj se je že vse na svetu reklo, kar potem ni držalo. Poglejte si samo De Gasperijevega prednika - Duceja Ta je tudi toliko govoril, kaj mora vse Italijanski imperializem dobiti, ali bo pa sveta konec, pa vendar tega le ni bilo konec, marveč le samo Duceja. Tako mnenje imajo danes tudi vsi ameriški volilni listi, ki komentirajo uspeh De Gasperijevega potovanja v Ameriko spričo groženj, ki jih je čutil iz Rima, kaj se bo vse zgodilo, ako bo se Trst tam, kjer je in tak kot je.

Tega mnenja smo tudi mi. Iredentistično-sovništvinski orkester je grmel, da so se tresle gore, a rodila se je nadvse skromna viza, ki je daleč daleč od zmagoslavne himne »Imamo Trste, ki so si mislili ubrati združeni peyski zbori misli, škvdristov, monarhistov, dagnunjev in klerikalce ob vrnitvi šefa orkestra v domovino.

MEDNARODNIH POLITIČNIH DOGODKOV

MED ZADRUŽNIKI V KAMPEL-SALARI

Dokler ne bomo imeli zemlje skupaj bomo imeli vedno težave

Lepega dopoldne sem obiskal zadrugnike v Kampil-Salari. Na prostornem dvorišču pri Furlanin sem našel predsednika in skupini zadrugnikov. Med njimi sta bila tudi, kakor sem pozneje zvedel, doma nekje iz Bujskega. Ogledoval sta si lepega, mladega vodniškega konja, ki je bil prilezan pred hlevom. Nameravala sta kupiti in sta se zato pogovarjala z zadrugniki glede cene. Kakolko pa je vreden ta konj? sem vprašal zadrugnika, da bi naletel pogovor. Namignili so z rameni in niso ničesar odgovorili. Videti je bilo, da zaupajo prodajo mlademu predsedniku. Ta se zna najbolje pogajati in bi tudi dobro prodal, ako da bo prav za vse. Naposled sem isto vprašal predsednika, ki se je bil nekoliko odstranil od skupine in kazal kupcem konjeve čeljusti.

Kakih sedemdeset tauzenta je odgovoril.

Lep dohodek bo to. Po tem sta se kupca s predsednikom vred odstranila. Kupca me ni več zanimalo.

Ostal sem pred hlevom z zadrugniki. Avber iz Paderne in Bonin iz Manžaneta sta pripravljala voz, da bi šla po moko v mlin na Ržano. Zivnoročec je medtem sfturala dva vola. Karlo, brigadir iz Tribana pa je bil namenjen v Koper k zdravniku. Te dni se počuti nekoliko slabše. Sicer vsak dan gre iz zdravniku po injekcijo. In kljub njevo bolezni je njegova brigada najboljša, čeprav šteje z njim vred samo sedem dobrih delovnih rok. Zemlje pa je okoli 22 ha. Brigada na Manžanu in Kampilu ima tudi približno toliko zemlje, toda se toliko delovnih rok, kolikor jih imajo v Tribanu. Pa se na tej zemlji preživljajo? Lahko bi se, toda slaba letina, površno obdelovanje, razkosane njive, nerodovita hribovita zemlja in tako naprej, vse to pove, da Manžančani in Kampilci se letos ne bodo sami preživeli. Kadar koli jim kaj zmanjka, prihitijo v Tribansko skladišče.

Na prvi delu so vam tudi pomagali, sem radovedno vprašal brigadirja Karla.

Da ne govorimo o tem, je nekoliko zmedeno, toda odločno odgovoril.

Mediji je, da so si Manžančani s Kampilci in Tribančani v laseh. V zadrugah pa se ne smeli kregati. Družbenega je treba pomagati in skupni skupni napor premagati.

Ce bi takos, je dejal Karlo. Toda složitosti med zadrugniki v Kampil-Salari ni. Morda je o po-

sledica, da so drug od drugega oddani, da imajo raztresene njive itd. Tribančani n. pr. niso utegnili letos obdelati vse zemlje. Pa je zaradi tega precej rodovitnih zemljišč neobdelanih. Vseeno bodo imeli vsega več kakor zase. Manžančani in Kampilci imajo dosti delovnih dni pa ne bodo imeli niti za latne potrebe, ne koruze, ne pšenice, ne vina in ničesar. Res je, da je bila letos velika suša. Za Tribančane je bila tudi suša, pa so vseeno pridelali. Zato ker imajo bolj rodovitno zemljo in če bi obdelali vsjo rodovitnejšo zemljo, bi ne bila zadruga na boljšem kakor je?

Manžančani in Kampilci so najprej obdelali zemljo v hribu. Potem so začeli v dolini. Tu pa niso utegnili sejati. In zorana zemlja ni dala nobenega sadu. V hribih je potem sežajala suša še tisto, kar so pričkavali do bo zraslo. Če pa bi posejali najprej tisto njivo v dolini pri Novaku, bi na njej lahko pridelali od 20-30 stotov koruze, fižola in drugega. Prav tako bi bili na boljšem, če bi pomagali Tribančanom, ki imajo boljšo zemljo. Koliko vina več bi lahko pridelali, če bi okopali trte na Tribanu? In koruze, krompirja, povrtnin, ki jih zemlja v okolici Tribana rada rodi, če jo pridno obdeluje.

Brigadir Karlo je dejal: »Mi nismo mogli več kot toliko. Obdelali smo, kar smo utegnili in najboljše njive. Kamor smo videli, da najbolj sili, am smo šli delat.«

In zakaj niso Manžančani in Kampilci pomagali Tribančanom, da bi bilo bolje za vse? To je pa vprašanje zase. Manžančani so se zjutraj preveč spali, da vi vstali pot ure prej in prehodili pot do Tribana. Ali pa za pol ure bi bili vsa jutro kasneje na delu kot Tribančani. Toda egoizem, hrepenenje po delovnih dnevih jih je premagalo, da niso hodili delat v Triban. Saj so imeli tudi na Manžanu dela. Pa če je bilo produktivno ali ne, vseeno za to. Samo, da so trudne dneve vlekli. To je bilo zanje glavno.

Ko je brigadir Karlo odšel, je dejal: »Mislim, da je glavni vzrok, da je naša zadruga ena izmed najslabših, saj to vidimo po vrednosti delovnega dne, ki je bil lani vreden 67 din, letos pa kljub temu, da so cene z novim finančnim sistemom neprimerno večje, pa prejemamo 120 din skontacije na delovni dan, v tem, da imamo zemljo preveč razkosano. Tako ne moremo delati skupaj in sodelovati, vsi bi radi delali v bližini doma. Dokler ne

bo odloka o arondaciji zemlje, bo imeli vedno težave.«

Medtem sta Bonin in Avber, ki sta opravila delo, malcata ter se pripravljala za odhod. Se ona dva mi morata kaj povedati. Spraskal sem ju, kako bo letos v zadrugi.

»Magra,« je rekel Bonin.

»Zakaj magra,« je pral Avber.

»Suša je vse uničila.«

»Ce bi dobro gospodarili bi, vseeno, več pridelali.«

»Saj delovnih dni imamo več kot Tribančani in, ostali, to pomeni, da smo tudi delali.«

»Ni važno, da ste delali, važno je, kaj vam bo rodilo vaše delo. Tudi zame je bila suša, kajti Paderne je še bolj na hribu kakor Manžan in tu osterje pripeka sončni žarki. Pa sem vseeno na moji bivišji pridelki, ki je je za dober hektar pridelal sam 15 stotov koruze, 10 pšenice, fižola in krompirja dovolj, vina bom imel tudi, če bog da, okoli 30 hl, po se Tribančani sem šel pomagati, ko jih je delo prehitelo, kljub temu, da imam do Tribana še toliko hoda kot vi iz Manžana, je skušal Avber pomiriti Bonina, ki se je bil v tem razgovoru nekoliko razburil. Pa mu je Bonin jezno odvrnil:

»Saj Tribančani imajo več neobdelanega, kakor mi!«

Seveda, ker imajo sorazmerno tudi več zemlje in polovico manj delovnih moči.

O tem se ne plača kregati. Tako je in nič drugega, je pritril Avber. Da, tako je! Drugo leto bo

do morali Manžančani bolj premisljeno delati. Upravni odbor zadrug ne naj jim obrazloži, kje je treba prijeti in kje bo delo največ koristilo. Kaže, da upravni odbor ne vpliva dovolj v tem pogledu na zadrugnike. Lepe načrte sicer ima: da bodo razširili tople grede, in sadiili več zgodnjih povrtnin, po možnosti regulirali obsežen kompleks v Bosmarinu, da bo književstvo urejeno, gotovinski plan izpolnjen, organizacija dela boljša, skrajša, da bodo ponesli biti zadrugniki in da bo njihova zadruga ena izmed najboljših. Saj zato imajo pogoje ter bi se lahko kosali z Bertoskimi zadrugniki. Treba je samo resno prijeti, kjer se ne gre, delati pa tam, kjer je najbolj koristno. Prvi pogoj za to je tesno sodelovanje in medsebojna pomoč med zadrugniki, ne kot dosejati, ki je vse kazalo tako, kakor bi imeli tri zadrugce. Tribančani pa naj se ne jezijo, če morajo leots pomagati Manžančanom, saj so vsi ena sama skupnost, in naj bodo z njimi dobri. Ce so letos pogrešili, za kar imajo nedvomno tudi večje težave, bodo drugo leto to nadoknadili. Delovni dan, kakor predvidevajo, bo letos prav zaradi teh pomanjklivosti vreden le okoli 200 din. To bo malo, če primerjamo z današnjimi cenami. Toda po delu tudi plačilo.

Menim, da mi Manžančani ne bodo zamerali, če sem napisal samo goło resnico, ako kakor tudi je. Zelim, da bi vse to razumeli in da bi jim to koristilo pri nadaljnjem delu.

G. B.

SV. TOMAZ PRI KOPRU. Pri posestniku Stefanu Zlatiču je v soboto nastal na seniku požar, ki je grozil, da bo uničil senik s hišo in vsemi pridelki, opravo ter orodjem. Požar je nastal, ker se je majhen tri in polletni otrok igral z vžgalicami pod lopo v bližini sena. Vsi domačini so bili na polju, zato je stara mati, ki je bila doma in je čuvala vnuka, takoj poklicala na pomoč. Eden izmed domačinov je obvestil gasilce v Kopr, ki so bili že po 12 minutah na mestu požara. Takojšnjemu nastopu gasilcev, katerim je uspelo omesti požar na del poslopja, se ima lastnik zahvaliti, da mu ni zgorelo celo poslopje z vsem inventarjem, pridelki in živino.

Skoda znaša okoli 100.000 din. Gasilci so s takojšnjim posegom obnavljali posestniku za okoli 1.600.000 din vrednosti.

SV. JERNEJ. — Solarji so izpolnili letni plan proizvodnje soli. Letni plan proizvodnje soli v piranski solarnah je določal proizvodnjo 25.000 ton soli. Čeprav je bila letos letina nekoliko slabša kot lani zaradi pozno v poletje trajajočega dežja in potem vroče sonce, so pred dnevi prekoračili plan proizvodnje soli z nekaj sto vagonov. Letošnja sezona proizvodnje soli gre proti koncu.

Zato je proizvodnja zadnje dni nekoliko padla. Med avgustom so proizvajali dnevno tudi do petdeset vagonov. Zadnje dni je proizvodnja povprečno tudi do 30 vagonov dnevno. Kakor predvidevajo bodo plan presegli.

Motto s koprškega pristanišča

si v Novi vasi popravili hiše štirje kmetje, v Krkavčah trije in v Padni dva. Kmetje se čutijo bolj sporene in imajo večjo voljo n. pr. tudi za sajenje novih trt. itd.

SMARJE. — Problem vode je po naših vaseh pereč. Naši kmetje se morajo še vedno truditi za prinašanje vode iz daljnjih izvirkov za dnevno uporabo. Ne samo v Novi vasi, kakor smo že napisali, tudi v Smarjah, na Pučah, Koštoboni in drugje imajo težave z vodo. Krajevni ljudski odbor v Smarjah je na svoji zadnji seji uvidel potrebo za zgraditev vodovoda tudi v Smarjah. Toda kako bi se z manjšimi stroški in večjo koristjo rešilo ta problem? Nekateri menijo, da če bi na Poljane nad Smarjami in Koštobono napeljali vodovod iz Ržane, bi o ne bilo v korist samo Smarjam ali Koštoboni, ampak lahko rečemo vsemu koprskemu okraju razen obalnih mest in vasi, ki že imajo vodovod. Zato smatra krajevni odbor v Smarjah, da bi tudi okraj prisločil temu na pomoč, ker bi to bilo v splošno korist. Ljudstvo vseh vasi bi k temu prisločilo na pomoč z udarniškim delom. Poskrbeti je treba samo načrt in material ter strokovnjake, ki so zato potrebni.

MLADINSKA ORGANIZACIJA PREDNOVINI A LOGAMI

ODPRAVIMO NEZAUPANJE in sektaštvo do naše mladine

Okrajni plenum in mestna konferenca ZAM v Kopru

Odpravimo nezaupanje in sektaštvo do naše mladine. — Okrajni plenum in mestna konferenca ZAM v Kopru. Prejšnji petek je bilov Kopr okrajno plenarno zasedanje Zveze antifašistične mladine, naslednji dan v soboto pa mestna konferenca. Na plenumu in konferenci so predstavniki osnovnih mladinskih organizacij razpravljali o političnih in organizacijskih vprašanjih, delu in vzgoji mladinske organizacije.

Iz političnega poročila, ki ga je podal na plenumu okrajni sekretar

tov. Vuk Marjan, kakor tudi iz organizacijskega, ki ga je podal tov. Rugerij Novak in poročila tov. Lea Fušilja na mestni konferenci ter plodne diskusije, ki je bila na obeh zasedanjih, prinašamo nekaj misli o bodočem delu mladinske organizacije.

Tako na okrajnem plenumu kakor na mestni konferenci so predstavniki mladine razpravljali predvsem o potrebi izboljšanja v osnovnih organizacijah ZAM in o ustvaritvi v tej organizaciji, pravega življenjskega organizma, polnega iniciativ, ki naj z resnim delom oživlja našo mlado generacijo, uresničuje želje mladine in stem pridobiva nove člane, ki naj bi se v tej organizaciji vživeli.

V tistih krajih, kjer so skrbeli za uveljavljanje teh principov za boljše delo z mladino, so dosegli osnovne organizacije ZAM tudi lepe uspehe. V tem pogledu moramo zabeležiti dobro delo mladinskih organizacij v Smarjah, Ankaranu, piranskih solarnah, Sv. Luciji, Kortah, Bertokih in drugih krajih. Medtem pa moramo tudi reči, da so n. pr. v organizaciji ZAM v Portorčju, Sečovljah, Sv. Petru, Borštu, Marezigah, Vanganelu in Skofljah ter drugje, kjer mladinske organizacije niso pokazale dovoljne samoiniciativnosti, bili zaradi tega preveliko pasivni.

Na omenjenih mladinskih zasedanjih je bilo precej govora o mladini, ki zahaja v Trst, ki prodaja svojo delovno silo izkoriščevalcu, kar je brez dvoma posledica slabega dela mladinske organizacije v raznih krajih, kjer se za vzgojo mladine ne zanima nihče, da bi jo dvignil in uresničil njene težnje. Tako v Novi vasi in Marezigah, Sv. Antonu in drugje, medtem ko v Ankaranu — čeprav je ta kraj najbolj vzpostavljen tej nevarnosti, ker je tik ob demarkacijski črti, — ne zahaja noben mladinec na delo v Trst.

To pomeni, da če je v Ankaranu tako, lahko sklepamo, da v zgoraj navedenih krajih je bilo to vprašanje predvsem odvisno od mladinske organizacije in njenega vodstva. Ki se nista zavzela, da bi resno delali z mladino, ki je na ta način zgubljala zaupanje v svoje vodstvo. Vprašanje mladinske organizacije v naših mestih je prav tako predmet široke diskusije. Poleg ostalega je bilo na teh konferencah ugotovljeno, da vodstva osnovnih mladinskih organizacij predvsem v Kopr niso imela pravih odnosov do dela z mladino in so se omejevala le na organizacijsko delo, in to kampanjsko, kadar n. pr. je

bilo treba organizirati mladinsko brigado, sklicati konferenco, ali pa izvesti volitve. Mladina pa zahteva zabave, šport, kulturo in drugih podobnih razvedril, o čemer se je na sestankih le govorilo. To lahko ugotovimo s tem il se prepičamo, da precejšnje število naše mladine sodeluje v raznih športnih organizacijah, kulturnih krožkih, klubih ljudske tehnike, streliških družinah itd., toda ne zaradi tega, da jo je k temu napotila mladinska organizacija, ampak zaradi veselja mladine same, torej nekako spontano.

Delegati so na plenumu in na konferenci vse to dobro pretrpeli in so tudi sprejeli sklepe, da bodo v bodoče usmerili delo mladinske organizacije predvsem na to, kar si mladina sama želi. V tem pravcu bodo osnovne organizacije ustanovljale športne klube, kulturne krožke itd. ter pridobivale mladino v svoje vrste, kjer se bo izpopolnjevala in izobraževala.

Osnovne organizacije bodo za to morale v prvi vrsti odpraviti sektaštvo, nezaupanje, ki ga imajo v mladino, se boriti proti vplivu reakcionarnega klera med mladino in proti vsem notranjim ter zunanjim sovražnikom, bodisi kominformistom in iredentistom, ki skušajo na razne načine zavajati našo mladino v nazadnjaštvo. Končno bodo morale osnovne organizacije resneje skrbeti, da dobi jo strelske družine zgolj vzgojno lice naše mladine, ki naj se v teh družinah množično pripravlja za karšnen kol siluži napadalnosti na naš domovino in ogražanja pridobitev našega ljudstva. Naša mladina mora biti zato pripravljena braniti svoje neodvisnost in pridobitve NOB pred moskovskimi imperialisti ter pred karšnim kol agresorjem.

Krkavčani so se pogovorili o svojih stvarih

Krkavčani so zadnje dni, ko so z deli na polju pri koncu, začeli skupno pripravljati domače ceste in vodnjake. V petnajstih dneh je naredilo 250 ljudi 2.500 ur prostovoljnega dela pri popravilu cest. Na kopali so nad 70 kubnih metrov zemlje in jo tu pa tam raztresli po cesti, očistili okoli 16 km obcestnih jarkov. Na zadnjem množičnem sestanku so kritizirali tiste ljudi, kakor je na primer Feldič iz Hribca, ki ima 2 voza in 12 glav goveje ži-

„Vodne zadruge“

Za mnoge bo nov naslov teh zadnjak, ker niso še o njih nikjer nič slišali, zato bomo našim bralcem skušali v tem članku pojasniti, kakšna vrsta zadrug je vodna zadruga.

Te vodne zadrug so formirane kakor ostale kmetijske zadrug na bavno prodajne in podobne, imajo upravni odbor, nadzorni odbor itd. Odbor izvoli skupščina članov zadrug ozir. ustanovni občni zbor vodne zadrug je v tem, da skrbi za vzdrževanje melioriranih zemljišč, t. j. da skrbi, da voda ne razdira jezov, da na melioriranih zemljiščih čisti in vzdržuje odvodne kanale, da skrbi za namakalne naprave itd. itd.

V našem okrožju se bodo vodne zadrug formalne na melioriranih področjih Ankaranu in doline reke Draconje (Stičevlje).

V te zadrug lahko pristopijo vsi kmetje, ki imajo zemljo na ome-

njenih melioriranih področjih, za kar imajo veliko korist, ker zadruga kar tako bo skrbela, da vse delo, ki ga je treba izvesti, da ga izvrši točno, pravilno in o pravem času, ne pa kot se je to dosedaj dogajalo, da so si n. pr. štirje kmetje očistili odvodni kanal, a ostala dva kmeta pa kanala nista očistila. Jasno, da to ni prineslo nikakih uspehov, a oni štirje kmetje, ki so kanal očistili, so imeli samo zgubo, povzru pa se še voda ni otekala in zemljišče je postajalo iz leta v leto slabše in se je ponovno spreminjalo v močvirje. Nadalje je ob poplavi ob robu jezov odtrgala voda kos jezov, a nihče se za to ni brigal, jasno da je ob ponovni poplavi voda vdrila na meliorirano zemljišče in tako povzročila škodo. Iz vsega tega sledi, da je ustanovitev vodnih zadrug potrebna, ker bodo skrbela za vsa potrebna dela, da se prepreči poplave in ponovno zamočvirjenje melioriranih zemljišč.

noče pomagati pri tem, naj vsaj molči. Prav bi bilo, ker je že Feldič tak, da ga nalašč obremenimo za tisto vsoto denarja, ki je vreden toliko ur, kolikor bi moral pomagati pri popravilu cest. Saj bo on ceno najprej uporabljal. Tak človek res ne zasluži drugega kot to.

Prav tako so na zadnjem množičnem sestanku 17 t. m. ugotovili, kdo zavira graditev zadrugnega doma. Mirko Kleva in Mihael Pucer sta na sestanku dejala, da ni pravilno, če ljudje hodijo na udarniško brezplačno. In da ona dva ne bosta več prostovoljno vozila kamenje za zadrugi dom. Saj ga kljub temu še nista vozila. Pač pa sta od tega odvajala še druge vase, da zadrugi dom v Krkavčah niti temeljev še nima. Pa ne samo to! Na zemljišču nekoga Pucerja nad Krkavčami je že več kot leto dni pripravljeno kamenje za zadrugi zadrugi dom. Ker pri prevozu niso nihče sodelovali, ker sta Kleva in Pucer preprečevala Krkavčane, da jim zadrugi doma ni reba in da, če hoče kdo imeti zadrugi dom, naj si ga sam dela. Na tem sestanku so Krkavčani torej sprevideli, kdo jih je pri tem zaviral. Sklenili so, da bodo že letos kaj naredili za gradnjo zadrugi doma.

Presenečeni pa so zadnje čase Krkavčani tudi zaradi tega, ker jim je toliko časa obljubljalo, da bo v njihovi vasi zasvetila električna luč, pa se zdaj ni. »Elite« je pripeljalo v vas potreben material za zgraditev transformatorske postaje. Luknje za drogeve so Krkavčani že zdavnaj skopali s prostovoljnimi delom. Pripravljeni so tudi sami zgraditi transformatorsko postajo, če bi imeli načrte. Toda nedavno je podjetje »Elite« prišlo s kamioni v vas in odpeljalo material v Boršt. To jih je zelo presenetilo. Na sestanku so dejali, da obljubam ne verjamejo več.

O vseh teh problemih so tudi zadrževali prejšnjo nedeljo na Partijski konferenci, ki je bila za ves sektor v Krkavčah. Tu so med drugim tudi sklenili, da je treba rešiti vsa ta vprašanja, kakor udi problem zadrževala KLO, ki je v sektoru že dve leti precej pereč.

Če brijde dobro obrodijo, so naši kmetje zadovoljni

ODKUP GROZDJA

V Bujsčini je že desetletja naveda, da kmetovalci oddajajo svoje grozdje vinarskim zadrugam v predelavo. Zadrugam so kmetovalci ali prodali grozdje v celoti ali pa samo deloma. Del pridelka vina so zadrževali zase, katerega so pa potem dvignili vsega naenkrat ali pa o obrokih, kakor ga so rabili. Pogovorili so se tudi z zadrugami glede tropin odnosno žganja, katerega so zadrug iz njihovih tropin napravile.

Pri oddaji grozdja so zadrug izplačale kmetovalcem del vrednosti, ki se navedeno računa po % sladkorja, ki ga vsebuje grozdje, ostalek pa so zadrug izplačevale po značilni navadno po prodaji vina. Zadrug so tudi nabavljale za svoje člane razne potrebščine in so potem z njimi samo obračunale.

Vina iz Bujsčine imajo že svoj sloves v svetu in to zaradi tega, ker bujska vina v vinskih kletih tipizirajo. Vinski trg pa zahteva danes tipizirana vina. Ne zadovolji se več z raznimi okusi, kakor jih prireja vsak posamezni vinogradnik. Posebno zunanji trg zahteva tipizirana vina. Na domačem trgu še lahko še vedno prodajajo razna ne tipizirana vina, ali Koprsko pridelka, toliko vina, da ga ni moglo vsega potrošiti doma, marveč da je treba izvoziti in za to je potrebno, da ljudi vina Koprškega tipizirajo. Ljudska oblast je to že predvidela in zgradila v Skočjanu veliko vinsko klet, ki zmora predelati vse grozdje Koprškega.

Vinska klet je že začela z odkupom grozdja za vino in vsakodnevno lahko kmetovalci dovažajo in oddajajo grozdje v klet. Sistem posejevanja kleti je podobna onemu v Bujsčini, poleg tega se kmetje se lahko dogovorijo za razne ugodnosti. Informacije o tem obdobju kmetovalci tudi pri svojih zadrugah na vasi.

Vinsko kletjo bodo vina Koprškega zopet pridobila na slovesu, ki so ga zgubila po prenehanju po-

slovanja raznih klet v našem okraju. Zato je torej nujno, da se kmetovalci v svojem interesu obnejo zopet do vinskih klet z oddajo grozdja, kajti samo tipizacija vina lahko dvigne vnu ceno, posebno na inozemskem trgu. V našem intere-

Dober zaslužek se obeta

Podjetje »Gorivo«, veletrgovina s kurivom v Kopr nujno potrebuje 60 delavcev, ki naj bi šli žagati in cepiti drva v gozdove v okolico Ajdovščine. Hrana preskrbljena kot za težke gozdne delavce. Plača po predpisih veljavnih v Istrskem okrožju.

Vsi zainteresirani naj se javijo na poverjeništvu za delo pri okrajnem ljudskem odboru v Kopr do vključno 1. oktobra.

su pa je tudi, da se da prednost inozemskim trgov, ker mi rabimo devize za izgradnjo raznega gospodarstva in za nabavo raznih kmetijskih potrebščin, posebno gnojil in škroplil, ki jih pri nas ne moremo dobiti.

Kako se Italija trudi doseči prijateljske odnose z Jugoslavijo

Ijonov dolarjev. Jugoslavija je pokazala mnogo dobre volje in razumevanja za povojni položaj Italije in je pristala, da Italija plača samo 115 milijonov dolarjev. Čeprav bi Italija morala izvršiti prve reparacijske pošiljke že takoj po septembru 1947, ko je stopila v veljavo mirovna pogodba, se je italijanska vlada izogibala izvršiti svoje obveznosti. V novembu 1949 so se končale te začela pogajanja o tem vprašanju in so trajala vse do decembra 1950, ko je bil dosežen sporazum o prvem obroku v višini 14 milijonov dolarjev. Tu je pokazala jugoslovanska vlada največje razumevanje in je pristala, da se v reparaciji vključi tudi blagovna izmenjava kot tudi nadomestilo za italijanski imetje in imetje optantov, kar je vsakakor bolj koristno za Italijo.

Pri drugi strani je Italija zavlačevala sklenitev tudi ostalih pogodb in njihovo izpolnjevanje. To se je zgodilo tudi pri trgovinski pogodbi med obema državama, zlasti pa pri pogodbi o ribolovu na Jadranu. Italija bi morala po tej pogodbi plačati letno odškodnino 750 milijonov lir. Italijanske oblasti pa skozi dve leti niso predložile nobenih dokumentov, s katerimi bi bilo razvidno, kolikšno rib je bilo ulovljenih v jugoslovanskih vodah ter so sma-

trale, da rib sploh niso lovili in da ni potrebno plačati omenjene vsote.

Trditve italijanske note, da se je Italija vedno trudila ustvarjati dobre odnose med obema državama, bi moglo v pravi luči osvetliti tudi delovanje takomenovanega »Centra za jadranska raziskovanja« v Rimu, ki je bil ustanovljen v letu 1947 ob podpori tedanjega podpredsednika konstituentne, Fausta Pecorarija. Pod tem imenom se skriva strupena iredentistična organizacija, katero podpira italijanska vlada. Ta center ima — kot piše njegov informacijski bilten — dne 20. junija 1950 — za nalogo, obrantiti italijansko vzhodne obale Jadrana ter razširiti med Italijani spoznavanje problematike, ki izhaja iz nepravilnega pristanka na mirovno pogodbo in na vojaško okupacijo Dalmacije ter skoraj vse Juljske krajine s strani jugoslovanske čete. Ta program, ki je »gotovost« v skladu s prizadevanjem italijanske vlade za ustvaritev dobrih odnosov z Jugoslavijo, propagirajo tudi številni iredentistični listi, ki jih tudi podpira italijanska vlada. Vsi ti listi sirijo strupeno propagando proti Jugoslaviji in ščuvajo na zepotno pripojitev Dalmacije in Juljske krajine k Italiji.

Sier pa spada tudi to k ustvarjanju dobrih odnosov med obema državama, če pomislimo, da so celo izjave uradnih predstavnikov zale v zadnjem času na to spolsko področje. Poleg tega italijanska vlada dopušča razne polvojaške organizacije istrskih in drugih ezulov in še več — vojaškim vajam teh organizacij prisostvujejo italijanski generali, kot piše na primer »Difesa Adriatica« — iredentistični tednik, ki jih glasilo nekoga »Nacionalnega združenja za Juljsko krajino in Dalmacijo«. Ta list piše v svoji številki od 17. septembra 1951, da se je »tekme« takih polvojaških oddelkov v Cuneu 2. septembra letos — malo pred De Gasperijevo izjavo o italijanskem prizadevanju o dobrih odnosih med obema državama — udeležilo kar šest generalov, med njimi načelnik glavnega štaba italijanske vojske Ernesto Cappo. Zakaj se udeležujejo italijanski generali in oficirji tekmovanja raznih iredentističnih polvojaških organizacij sv popolni vojni opremi z nabirbnikom in pušk? kot piše list. Verjetno spada tudi to v »napore« italijanske vlade, da bi ustvarila dobre odnose z Jugoslavijo.

Poleg naštetih drugih stvari, kotovo ne služi ustvaritvi dobrih odnosov z Jugoslavijo potvarjanje

NA ZAGREBŠKI VELESEJEM Izšel je Jurčičev *Jurij Kozjak*

Zagrebski velesejem! Vsako jesen se večja številka razstavljalcev in obiskovalcev, vsako jesen se ljudje zbirajo in posamič ali v skupinah potujejo iz bližnjih in daljnih krajev Jugoslavije na to pomembno razstavo, ki kot barometer kaže, kako ljudje žive, kaj delajo in koliko so napredovali pri spreminjanju zaostale države v moderno, industrializirano in socialistično urejeno državo.

Ni čudno, da se je tudi slovenska

celoti danes prihaja tako na domači kakor na tuji trg, kjer se zanj vedno zanimajo.

Potem nas je zaneslo med stroje. Kdo bi vse poznal: kolesa, cevi, vijaki, železo, jeklo, krivine sem, krivine tja. Ali vsak, naj je do picice poznal, kako tak in tak stroj nastane in kako deluje, ali pa tudi ne, naj je samo začudeno gledal na močeno gmoto snovi — vsak se je s spoštovanjem ustavljal in kar na smeh ti je prišlo. Nekoč nismo ime-

stih skrivnostnih rečeh, ki napravijo žensko še zanimivejšo in mikavnejšo. ... Potem kožuhovina in usnje, klobuki, čevlji in čevljički, copate in copatke, steklo, kristal, igrače...

Primorci smo sicer na kamenje navajeni, ali kljub temu smo se čudili belemu, gladkemu marmorju in velikanskim granitnim kosom in izdelkom iz tega gradiva. Samo kako so vse to spravili na razmeroma tako majhen prostor? Kdo je bil ti, ki je vse to tako lepo razporedil in pripravil? Pa kako se ti je dobro zdelo, ko si videl, da je velesejmska restavracija tako založena, da se ti ni treba bati, da boš ostal lačen: mesa in kruha, pičice in slaščice je bilo, kolikor si hotel. To je velika reč, če pomisliš, da obišče ta prostor vsak dan več deset tisoč ljudi in da so vsi potrebni okrepčila. Država se je postavila na noge in ni več ne bo treba stati po cele ure v vrsti, da boš dobil kosček mesa!

Tam smo sedeli torej in smo si oddihali. Bili smo trudni. Pred nami so bili še najnovejši tipi montažnih hiš z eno sobo, oziroma dve-

žarnice, gumbi in žic in kdo ve še so spravevali po cenah, kajti letošnji velesejem je namenjen predvsem kupitju; in ta, kot pravijo, pridno cvete. Pa smo zvedeli in si na tihem potem zaželeli, da bi prišli s številnik in kopalnico, 300.000 din. In če to lahko odplačuješ deset ali celo dvajset let, se pri plači ne bi veliko poznalo...

Česa. Pokazali so nam predvsem tisto, česar pri nas nimamo, da bi lahko izbirali in kupovali. Malo oblačno se drže prodajalci, morda zato, ker vedo, da jim Primorci ne bomo nič odkupili. Ali pa so lačni kakor mi in se jim mudi na kosilo. In tam za zavesami in preprogami nekaj šepetajo in lepe gospodične neprestano tipkajo. Potem nam le pokažejo, kako nekateri stroji delujejo: velika ključavnica se sama zaklepa in odklepa, mizarjski stroji grizejo les, železni prebiralci sadja in krompirja opravljajo delo namesto sto ljudi. Tam na sredni velike lope pa se srebrnasto svetlika reakcijski motor znamke Ronce-Royce. ... Potem spet sami avtomobili, fotografski aparati

Pravkar je izšla pri Liji Jurčičeve povesti *Jurij Kozjak*. Knjigo je uredil, napisal uvod in opombe profesor Stane Suhadolnik, opremil in ilustriral jo je pa profesor Rudolf Sakida. Prinašamo iz knjige besedo avtorja in delu, ki jo je napisal Stane Suhadolnik.

Tretjega maja letos je minilo sedemdeset let, kar je v Ljubljani za sušico umrl prvi slovenski ramonošec Josip Jurčič, ki mu je bilo 37 let. Omahlji je sredi piodnega, a naporena dela: najprej študij, potem politika, končno časnikarstvo — ob tem pa je še nenehoma pisatelj. Bil je eden tistih ljudi, ki bruhajo iz sebe dan za dnem, včasih bolj, včasih manj izobiljovane misli, ker slutijo, da se jim bliža prezgodnji konec in da ne bodo mogli vsega izgovoriti. Zato je njihovo življenjsko delo marsikdaj in v marsičem neizdelano, neizpolnjeno, vidi se mu, da je nastalo v času, ki je človeku navadno namenjen za razvedrilo in počitek.

Ali tudi Jurčičeva doba je bila taka, da ni poznala posameznika in njegovih želja: slovenstvo je bilo v nevarnosti, pred dvoživim avstrijskim orlom ga je bilo treba braniti z vsem, z dušo in telesom, treba je bilo dokazati, da imamo pravico do svobodnega narodnega življenja. Toda ker so se staroslovenski prvaki, v želji, da ne bi razžalili svojih gospodarjev, še od mračne revolucije dalje bali vsake svobodne misli in odtodnega koraka ter so z vsimi silami odpravili uporiško mladino iz javnega življenja, ker je bilo pri nas vse polno političnih janjarjev in Dežmanov in uskokov, se je tudi Jurčič oklenil predvsem kulturnoprosvetnega dela in leposlovja, ki se je prav po Dežmanu in Levstiku lepo razveto in omamljivo vrstilo mlade, naj postanejo vrtinarji babice slovenske literature...

In tako je tudi on, Levstikov učenec in Stritarjev vrstnik, že zgodaj omolič pero, se zamislil v slovensko preteklost, v duhu obdobil, kar mu je pravil ded v dolgih zimskih večerih, in pisal, pisal celih dvajset let. Ustvaril je Slovencev osemstajno obsejnih povesti, novel in romanov (Jurij Kozjak, Deseti brat, Sosedov sin. Hiš mestnega sodnika, Rokovnjak), precej pripovedi, šaljivih in poučnih zgodb (Jesensko noč med slovenskimi polharji, Kozlovska sodba v Višnji gori), zapustil je več dramskih poskusov (Tugomer, Veronika Deseniška), razen tega pa nešteto političnih član-

kov in podlistkov; urejeval je tudi časnik (Slovenski Narod) in vodil knjižna podjetja. Postal je eden najmarljivejših kulturnih delavcev in najprijetnejših pisateljev devetnajstega stoletja.

Povest Jurij Kozjak je njegovo delo, ki je do tedaj nepoznanega Mularjca odkrilo, ki je mladega sedmošolca potrdilo, da je na pravi poti. Prvo večje delo. Pozneje je ustvaril spise, ki več veljajo, ki so bolj življenjski, ki so mu prinesli pravo slavo, ali Jurij Kozjak ostane še vedno

časov... Ali vsa zgodovina tega časa pri nas leži še zdaj v celini. Dosti je dela, a moža ni, da bi se lotili... Čas je, da bi se iz ljudstva zjemalo bolj kakor do zdaj. Posebno mladi pisatelji, up naše književnosti, naj bi tega ne pozabili.

Ko je Družba sv. Mohorja razpisala leta 1863 darilo za najboljšo alvirno pripovedko, kateri bodi predmet, če je le mogoče, vzeti iz domačega življenja slovenskega naroda, je sklenil, da se poskusi. In zmagal je! Dobil je prvo nagrado, 100 goldinarjev, kar je

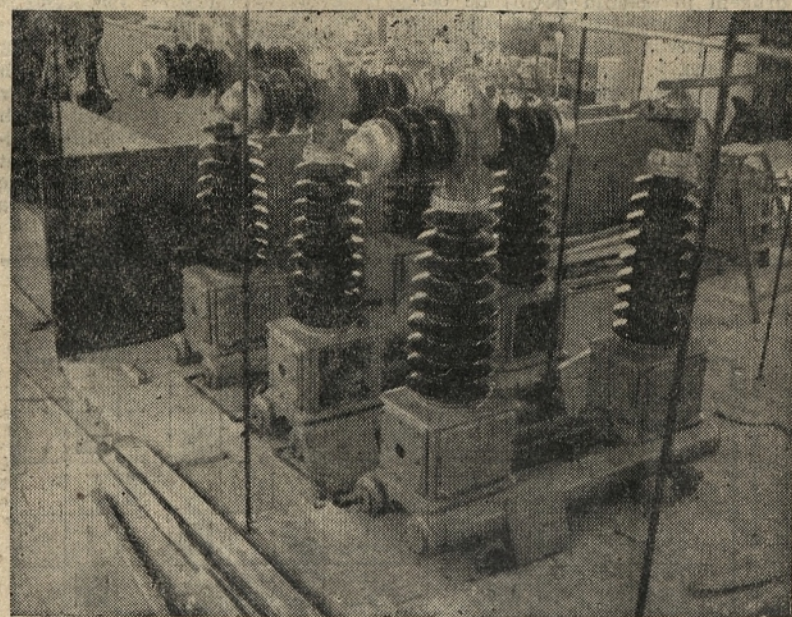

Vhod v inozemsko razstavišče

Istra zbudila in v preteklem tednu priredila množični izlet v Zagreb in Rogasko Slatino, da njeni prebivalci — Slovenci in Italijani — spoznajo, kje je njihova domovina, kam prodajamo svoje pridelke in od kod dobivamo večino predmetov za vsakdanjo rabo in potrošnjo. Cel vlak nas je bilo in zato ni bila lahka stvar vse te ljudi srednje spavati tja in nazaj. Odpotovali smo v četrtek zvečer s kamioni do Divače in od tam s posebnim vlakom v Zagreb, kjer smo izstopili, ko se je prav svitalo. Bili smo trudni od dolge poti, a smo vendar krepko stopali za vodniki po prebujajočem se mestu, ki je vse odoeto v slavnostno oblačila, da spodobno pozdravi pa sprejme domače in tuje goste. Ko smo se okrepčali v kavarni, smo se razgubili vsak na svojo stran: ta si je šel iskat posteljo v dijaški internat, ki nam je bil določen za prenočevanje, da se nekoliko odpočije, ti, ki se zanimajo za dobro kopalnico in podobne sladkosti, so se razlezli po bližnjih lokalih, večina pa je pogumno krenila na velesejem.

Mnogi med nami so bili prvič na razstavnem prostoru in tudi v tako velikem mestu: zgubili bi se, da jih ni zajela množica, ki se je valila proti razstavišču in se nato skozi tesna vhodna vrata prebila vanj ter se nato vila in sukala skozi številne, okusno in zanimivo urejene paviljone. Z nami so bili Srbi in Hrvatje, Crnogorci in Makedonci — bila je pisana množica ljudi, ki jo je gnalo eno samo hrepenenje: videti od blizu vse, kar so med letom silili in brali o naših uspehih. Kmetje so bili, zadržniki, delavci in izobraženci, po hoji, po zanimanju in po obleki si jih spoznal, ali vsi so želeli čim več videti in čim več zvedeti. Ta se je z željnimi očmi ustavljal pred proizvodno naše živilske industrije, saj je bilo tu vse, kar si srce poželi: mesni izdelki, vino, mlečni proizvodi, čokolada, bomboni, likerji in žganje vseh vrst v čudovito lepih steklenicah, suho sadje, sveže sadje in povrtnina in to in ono... Človek bi kar prijel in jedel in pil — ko bi ne bilo mreže, stekla ali podobne ovire, ki te je opozorila, da si ne razstavi.

Resnejši, starejši ljudje pa so si hladno mimo vseh teh dobrot in se niso dali zapeljati vsakdanjemu poželenju; vse to imajo tudi v naših trgovinah, le da eno stvar v enem, drugo pa v drugem lokalu... Ti pa so zadržali korak tam, kjer so se kopljele smrekove in hrastove deske, lesketajoči se parketi, vezane plošče, spalnice, pisarniške opreme, kuhinjske opreme, stoli, čudovite stvari za delavnice, rezilnice in pobarvane, kot bi jih izdelali pred sto, dve sto leti. To je ponos naše države: les! Od tramov in celih hlobov, ki so bili nekoč naš edini izvozni predmet poleg rud, pa do najmanjših, najdrobnejših izdelkov iz lesa — neskončna vrsta stvari, ki jo naša lesna industrija še izpopolnjuje in daljša in ki v

Izdelki tovarne »Rade Končar«

ma, in vsemi pritlikinami. Mnoge je kljub utrujenosti zaneslo tja in tem stvarem tudi k nam, ki se tako stiskamo po stanovanjih: prva hišica stane (material in delo) 130.000, večja pa, ki ima parkete,

Ali kmalu bo pol dne. Kosilo nas čaka. Treba pa je še tja, kjer so razpostavljali svoje proizvode tujci: Angleži, Belgijci, Italijani, Francozi, Nemci itd. Še veliko več imajo kot mi, posebno tistih kompliranih strojev, ki sestojijo iz samih

(najmanjši je tako velik kot dve kocki sladkorja skupaj!), buldozerji in traktorji, ki so primerni za delo po razritem, skalnatem svetu. Po tem, potem...

Pol dne je že davno minilo. Zapršemo razstavo. Glava je polna visov, vse se meša; ena sama misel je jasna: vsak dan smo bliže gospodarski osamosvojitvi, vsak dan bliže času, ko ne bomo potrebovali od nikogar nič več! Tako mislimo in se vračamo. Potem pojemo. Nato počivamo. Zvečer kino in zabava. In spanje.

Drugi dan, v petek, smo z udobnimi avtobusi obiskali rojstno vas maršala Tita, Kumrovec, se ustavili pred njegovim spomenikom in preprosto kmečko hišo; in spet nadenjali pod do Rogaske, kjer smo v lepem jesenskem vremenu užili nekaj prijetnih uric v seni zelenih smrek. Pokušali smo zdravilno vodo in vihalni posove, ker ni bila tako pitna, kot je refoško. In smo občudovali tiste potrepeljive letovščarje in bolnike z juga, ki je morajo spiti po zdravilnem narodu baje več litrov na dan... Ali čas je bil skopo odmerjen. Kmalu smo se vrnili v Zagreb in od tam ponovi v Koper in podeželske vasi, da začnemo z delom tam, kjer smo ga pred dvema dnevi pustili.

Kljub temu da Putnik, ki je ta izlet priredil, ni vsega tako izpeljal, kot bi bilo želeli, čeprav smo bili močno trudni od štirindvajseturne vožnje, je vendarle res, da nam ni žal ne denarja ne ne časa, da smo videli vsaj bežno to, kar v Jugoslaviji v voljo in požitvovalnostjo umskih in fizičnih delavcev ustvarjajo...

Kamion in avtobus mariborske tovarne avtomobilov

ZANIMIVOSTI PO SVETU

VPLIV ATOMSKE EKSPLOZIVNE POJAVOSTVO — V znanstvenem laboratoriju v Edinburgu bodo kmalu začeli učno povzročati škodljivo izžarevanje, ki nastane po eksploziji atomske bombe. Angleški znanstveniki želijo raziskati vpliv atome na človeka, ki jih ima atomska eksplozija za človeški organizem. Ta dela vodi fizik M. Dainton, pomagajo pa mu člani za prirodno filozofijo edinburške univerze. Znanstveniki bodo izpostavili mišji vplivu nevtronov najbolj škod-

ljivega dela eksplozivne bombe. Prepričani so, da bodo tako povzročili dnevne spremembe, ki jih bodo lahko spremljali in proučevali v mišjem zarodku.

Angleški znanstveniki bodo povzročili škodljivo izžarevanje s posebnim aparatom, znanim pod imenom vodopadni generator. Aparat bo pod pritiskom 1.250.000 voltov. Nevtroni nastajajo od bombardiranja z vodikovo bombo.

ČLOVEK, KI JE STAR NAD 200 LET — Angleško ekspedicijska je našla na Cookovih otokih pri Novi Zelandiji stareca, ki naj bi bil po nekaterih znakih starih nad 200 let. Mož se namreč spominja raznih ekspedicijskih, ki so prihajale na te otoke. Spominja se tudi ekspedicijske Jamesa Cooka (1728 — 1779), po katerem so otoki dobili ime. Posebno zanimiv je spomin tega Metuzalema, saj se spominja raznih podobnosti iz časov pred dobrimi sto leti.

Angleška ekspedicijska meni, da gre pri tem človeku za primer posebno razvitih žlev v možganih, ki naj bi tako zelo podaljšale njegovo življenje. Ekspedicijska pravi v svojem poročilu, da se je mož pritoževal, da mu peša spomin. Sam pa pravi, da mu peša spomin zato, ker ne je več — človeškega mesa.

BRANJE V TEMI — Pariški založnik Paul Soland je prišel na misel izdati knjige, ki bi jih mogli ljudje brati tudi v temi. Tiska jih na črni papirski s svetilkačo se banjo. Ljudje, ki so videli prvo takšno knjigo pravijo, da se je poskus dobro obnesel in da jo lahko človek bere tudi v popolni temi. Tiskarska barva svetilkačoh se knjig je še vedno založnikova skrivnost, de pa ni povsem nova. Pred petimi leti je delala avstralska vlada poskuse s tiskanjem telefonjskega imenika, ki bi bil čitljiv tudi v temi. Poskuse pa so opustili. V Madridu pa so že pred leti poskusili tiskati svetilkačo se časnik. Leto 1853 je izšla prva številka takšnega časnika. Imenoval se je »La Luminaria«. Ta izum pa ni našel na posebno navdušenje bralcev in svetilkačoh se časnik je ugasnil že po prvi številki.

NOVA VRSTA GUME — V Ameriki so izdelali novo vrsto gume, ki je odporna proti suhi vročini do 200°. Odporna je tudi proti plinam, oljem, ozonu in sončni svetlobi. Iz gume bodo izdelovali cevi, zadetke, pnevmatike, izolatorje in transmisijske jermene.

ČLOVEK PREOBLIKUJE OBRAZ ZEMLJE

Umetna jezera, rodovitna polja na nekdanjih močvirjih — vse to je bilo v Jugoslaviji pred nekaj desetletji slišati kot bajko, ki je mogla drugod po svetu, kjer so nakopičena bogastva, kjer je kruha in dela v obilici, le v tej ubogi, izmočeni zemlji ne. Res, da so tudi prejšnji oblastniki hoteli z obljubami prikleniti prebivalstvo nase, da bi se dalo laže in slepo izkoničati, a ostalo je le pri obljubah. Ni bilo železnic, ne cest. Ob močvirjih stojičih vseh se je lotevala prebivalstva in druge bolezni, ki so jih prinašali komarji. Ob volitvah je ljudsko skupščino so imeli poslanci polna usta hvala, kako bodo zboljšali življenjske pogoje ljudem, seveda le tedaj, če bodo njih volili. Toda po volitvah je ostalo vse neizpremenjeno. Otroke so prezgodaj pobirale bolezni, na široki si je utrla pot jetika, tifus, krvava gripa. Odrasli so v nezdruhi okolici po časi hirali, ni bilo pitne vode, ničesar. Zato niso mogli verjeti, da bo kdaj kako drugače. V novi Jugoslaviji pa je človek začel orati ledino. Zrasle so železnice, med gozdove in polja si je utrla pot široka cesta...

Kjer danes teče Neretva, bo v bližnji prihodnosti ležalo umetno jezero, dolgo 42 kilometrov. Neretva teče med dvema hriboma, katere bo spojil jez, ki ga danes že gradijo. Ko bo jezer gotov, bo začela Neretva s svojimi pritoki polniti dolino in čez nekaj mesecev bo namestila doline, kjer so sedaj številne vasi, ležalo Neretvansko jezero. Z novim jezerom bo izginilo z zemljevida okrog 30 kilometrov reke Neretve. Prav tako se bo tudi del reke Rame spremenil v Ramsko jezero, ki bo dolgo okrog 6 kilometrov. Jezeri bosta spojeni z 10 kilometrov dolgim tunelom, skozi katerega teče reka Rama.

Dela na Neretvi niso lahka. Več tisoč ljudi dela dan in noč, da bi ukrotilo močeno, kalno reko, ki je med jesenskimi in pomladnim dežjem včasih tudi 40 krat večja kot poleti. Včasih je graditelje jezov kljub največji previdnosti presenečilo, da ni manjkalo mnogo, da bi v nekaj trenutkih odplavila večmesečne napore, obilico gradbenega materiala in drugo. Prisotni delavci so preprečili razvpadni reki, da bi vase pogoltnila vse njihov trud. Velikanski so bili napori graditeljev jezov. Mnogokrat so morali opraviti dela, ki jih v drugih, tehnično naprednejših državah oprav-

ljajo stroji. Tam je potrebna ura, morda celo manj, na gradbišču bodne hidrocentrale pa so delavci ob trdem delu in krvavih žuljih rabili za isto delo morda dan, dva in celo več. Neštevilne zapreke so se stavile posumnim graditeljem na poti, ki so jih vse premagali. V skupnosti je moč! Ta ljudska resnica se je posebno na gradbišču ob Neretvi izpolnila, saj bi enega samega premagale visoke stene kanjona, po katerem si utira pot Neretva, ali pa bi ga pogoltnili divje penice se valovi na dnu kanjona.

Velikanske napore bo kronala hidrocentrala Jablanica, ki bo razpolagala s silno energijo — ki bo lahko prizgala 14 milijonov žarnic. Na ta način bi samo hidrocentrala Jablanica preskrbelja z električno energijo vse hiše v Jugoslaviji, do najsamotežnej planinske kočice.

Skočca

To je riba, ki skače in se poganja iz vode. Ima močan rep, udari z njim po vodi in že je v zraku. Gotovo ste že videli tiste polžaste zavite nastavljene mreže v morju, ki mole njih koli iz morja. Te so predvsem nastavljene za skočce, silitaril pravijo italijanski ribiči tem mrežam. Ker skušajo skočce skočiti iz mreže v svobodo, ribiči čestokrat nastavljajo nad te mreže zaklane, da ne morejo skočce ven. Skočce so močne, navadno velike ribe, okoli pol metra in čez. So pepelnato sive barve, bleščejo pa se nekako zlato ali temno modro. Ob bokih je zaznati devet do deset podolžnih prog. Trebušna stran je srebrna in tudi na trebuhu bi se dale razločiti podolžne proge. Luske so velike. Glava je majhna, plosčasto stisnjena, zgornja usta kot bi bila oteka. Prav značilna je ta njih zgornja usta in je ni mogoče zgrešiti, pa tudi oči so prav značilne. Sprejaj in zadržaj ob očesu ima kepico masti in očesi se zdita, kot bi bili le na pol odprti.

Skočca je zelo cenjena riba, niti

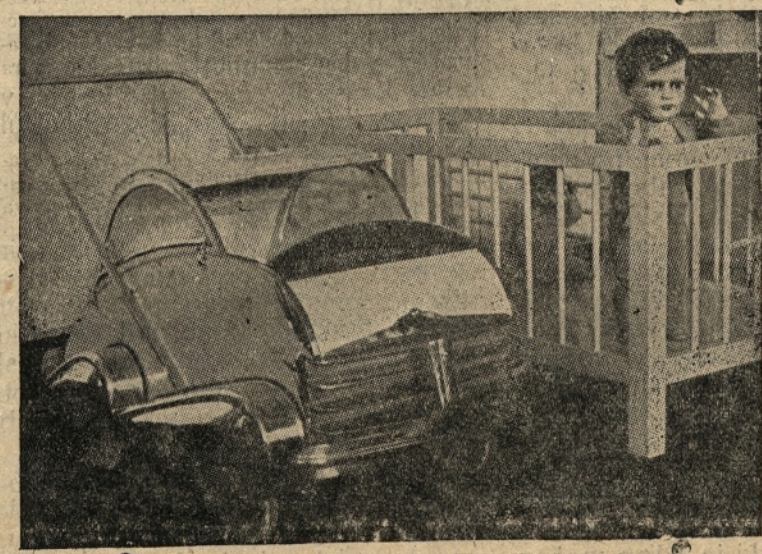
najbolj razvijena usta se je do tega nijo. Pa koliko jedajo! In v kakšni okusni meso! Se najboljši je morda v omaki ali v ribji juhi. V ribji juhi, pravijo v Trstu, mora biti voljnica, kot imenujejo skočce v Trstu, poleg škripine. Srednje velike pečejo na reki; prav male, ki jim pravijo cerda, pa kuhajo z jeguljami in rakci v kuhinjskem brodetu.

Nekateri, ki iščejo prav poseben hrane za svoj žolodec, najbolj cenijo žolodec in črveske skočce. Žolodec obdobjem kot kurji mlinc. Toda te prav bavlja se ne smejo oprati, da so prav okusna. Najslajši okus imajo, kot trdijo tiste, ki se masijo z njimi, če se vsi ostalo v njih, kot je bilo takrat, ko so ribo ujeli. In zopet tudi tu se po znaajo razlike. Če je bila riba ujela podnevi, pravijo, prebavlja niso užila, ker smrdi njih vsebina; če pa jo pa ujeli ponoči, je to slaščica za otce.

Skočca ima zelo ostru škroto, kar je velik delov hrane ne more prežeti in lahko je to majhna škrota. Plava je ob dnu in ob obali. Prija ji posebno hladno dno in tam postreže rastlinice, majhne živalce in odpadke v morskem blatu, ki ji odskoje na žrelu navzdol. Pravijo, da je sama podnevi, ponoči, kot se spodobijo, ne ne je.

Prija jim tudi mešana slanostna voda in zato se čisto zadržuje ob izlivih reke. Posebno dosti jih je v blatinah lagunah. Vedno jih je mnogo skupaj. Tudi mladici plavajo vedno v krdelih. V lagunah jim prav škajajo in jih skušajo ujeti in jih zadržati odhod — odprto morje. Tam v miru in blatu dobro zrastejo in se odobate in jih imajo takoj, kadar hočejo, za hrano in za prodajo. Največ jih je na ribjem trgu v februarju in v marcu.

Skočca je zelo pogosta riba in to ne samo v Trstu, temveč ob vsej jadranski obali. V Dalmaciji, ob reke Neretve, zbira jo njih lajčeca in jih sole in jim pravijo botrega. To je nekaj podobnega kot znani kavlar. So izborne plavalke. Nič čudnega, saj imajo močno telo in velike plavalce na hrbtni dve, dva para na trebušni strani in globoko jezero reko, no plavati.

Za naš naraščaj

REKLAMA PRI NAS IN PO SVETU

Sedaj, ko je naša trgovina dobila nove, bolj sproščene oblike, bo reklama tudi prišla bolj v veljavo. Poslovanje vsake trgovine bo odvisno od nje same, ne pa od raznih direktij, ministrstev itd. Se vedno bo najučinkovitejše sredstvo privabljanje kupcev predvsem najbolj, kakovost blaga, a tudi dobra, solidna reklama ne bo kupcev odpirala. Pri nas je reklama še zelo slabotna in sila skromna. Razno barvan napis v izlozbi, imitacija brunenih listov ali cvetoče vejice spomladi, a se to samo po mestih. Trgovine po vaseh se zadovoljujejo z reklamo, ki se jo namestijo v izložbo morda že pred več leti.

Kako pa je z reklamo drugod po svetu? V tem pogledu so predvsem zelo uspešni Amerikanci, ki se ne ustrašijo, če tako velikih stroškov in čudnih sredstev, samo da doseže reklama svoj namen — da osvoji kupce. Seveda je reklama stalna, vedno zanimiva in po okusu najsiširšega kroga kupcev. Ogledamo si le nekaj primerov:

Ko pisatelj, sedaj vsemu svetu znanih detektivskih romanov, Edgar Wallace, ni bil živ, so si njegovi založniki izmislili svoje vrsto, a z kot se je pozneje izkazalo,

zelo učinkovito reklamo. Nekega dne so imeli prometni stražniki v New Yorku polne roke dela. Stevili promet po širokih newyorških ulicah so ovirali čuškaški bralci, ki so, gluhi in slepi za okolico med hojo nepremično buljili v neke knjige. Če jih soferji niso hoteli povziti, so morali vozila ustaviti. Ustavljati so se morali tudi pešci in tako se je kmalu nabrala množica ljudi. Stevilni radovedneži (ki jih tudi v Ameriki ni malo!) so v knjige zatopljene bralce sprepevali, kaj berejo tako zanimivega. Kaj bi bilo drugega kot detektivski romani Edgarda Wallacea? Kot blisk se je razširila novica in še isti dan so bile njegove knjige po vseh njun-jorskih knjižarnah razprodane. Občinstvo se je kar trgalo zanje in kmalu so se začele izhajati v fantastičnih nakladah.

Kako vse drugačna je reklama na Daljnem Vzhodu! Neka japonska svilarina n. pr. takole priporoča svoje izdelke: »Naši satini in svilu so pestrobavni kakor mavrica in mehki kakor lice lepe ženske! Ali druga tovarna: »Naše blago dostavljamo z brzino toposke kroglice. Pri nas ga zavijamo s tolikšno skrbjo, kakršno izkazuje mlada žena svojemu možu.

Kako vse drugačna je reklama na Daljnem Vzhodu! Neka japonska svilarina n. pr. takole priporoča svoje izdelke: »Naši satini in svilu so pestrobavni kakor mavrica in mehki kakor lice lepe ženske! Ali druga tovarna: »Naše blago dostavljamo z brzino toposke kroglice. Pri nas ga zavijamo s tolikšno skrbjo, kakršno izkazuje mlada žena svojemu možu.

VINO NAŠIM KMETOVALCEM KO VINO PRENEHA KIPETI

Pretakamo vaele, ako je mogoe ob lepen, jasnen vrenu in gle-damo, da se klet, oziroma vino meš pretakanjem prece ne ohladi. Pred pretakanjem klet najprej prežve-pljamo nato pa prezačimo.

Pri lepem vremenu in visokem barometerskem pritisku uhaja manj bukatnih snovi in ogljikove kisline iz vina, kar je važno posebno za staro vino. Mladno vino potrebuje zrak, pa vendar ga ne smemo vselej zračiti, zlasti ne, ako je podvrženo rjavenju.

Kako naj prvič pretakamo, nam pove vino samo.

Nekaj dni pred prvim pretaka-njem vzamemo iz vsakega sode ko-zarec vina in ga pustimo najbolj na sodu, od koder smo ga vzeli (da ni pomoč) ali pa doma v sobi, ter vino opazujemo, kako se spreminja v dotiku z zrakom.

Ce je vino zdravo in ce je dobro pokopelo, se bo v nekaj dnevih za-čelo od zgora navzdol lepo čistiti. To je znamenje, da vino potrebuje zraka, da je torej prav, da ga pri pretakanju prezačimo. To pa na-redimo tako, da pritrdimo na bipo zapirnik, ki je podoben onemu, ki ga rabimo pri zalivalnih škro-pilnicah. Na ta način prvič vino iz-vine drobni cunjk v skaf in se v obliki meri nasrka zraka.

Ce nimamo taska škropilnika si pomagamo tako, da denemo v skaf pod pipo kake metlice, koske, re-šete ali kaj podobnega, kar pov-zroča, da se vino močno peni in zračno.

Vino bo, seveda, pri pretakanju zaradi izgube ogljikove kisline bolj sušito in to zaradi beljakovin in kislavin in se bolj motno, kakor je bilo prej. Seje po kakih štirinaj-stih dneh bomo videli blagodejni učinek takega pretakanja. Vino se predvsem bolj čisti in dobi čistejši okus.

Kako naj prvič pretakamo, nam pove vino samo.

Nekaj dni pred prvim pretaka-njem vzamemo iz vsakega sode ko-zarec vina in ga pustimo najbolj na sodu, od koder smo ga vzeli (da ni pomoč) ali pa doma v sobi, ter vino opazujemo, kako se spreminja v dotiku z zrakom.

Ce je vino zdravo in ce je dobro pokopelo, se bo v nekaj dnevih za-čelo od zgora navzdol lepo čistiti. To je znamenje, da vino potrebuje zraka, da je torej prav, da ga pri pretakanju prezačimo. To pa na-redimo tako, da pritrdimo na bipo zapirnik, ki je podoben onemu, ki ga rabimo pri zalivalnih škro-pilnicah. Na ta način prvič vino iz-vine drobni cunjk v skaf in se v obliki meri nasrka zraka.

Ce nimamo taska škropilnika si pomagamo tako, da denemo v skaf pod pipo kake metlice, koske, re-šete ali kaj podobnega, kar pov-zroča, da se vino močno peni in zračno.

ALI NI ŠKODA KORUZE?

Ce se danes gre po njivah zasaje-nih s koruso se človek vpraša, ali ni škoda korusi, ali ni škoda dela, ki ima kmet z njo, ko korusa je tako napadena po skoruznem molju, ki je uničil čez 50%, že tako pitega pri-delka zaradi suše.

Naši kmetje bi se morali zavedati, da je zatiranje tega škodljivca zelo nujno in da zatiranje ne bi smeli tako prezreti, ker če se bo to tako nadaljevalo bo korusni molj vsako leto delal večjo in večjo škodo, kdo bo pri tem na zgubi? Kmet sam, ki mora koruso soditi, jo obdelovati, a

ZAKAJ DIŠI VINO PO ŽVEPLU

Dostikrat se nam pripeti, da dobi vino duha po žveplu. Pri tem moramo razlikovati duha po žveplu in duha po žveplu (žveplena sokislina) in duha po gnilih jaleh (žvepleni vodiki).

Ce smo pri predelavi mošta v vi-no ali pri pretakanju vina uporabi-li preveč žvepla, to se pravi, če smo pred pretakanjem vina so-d preveč zažvepli ali vino dodali preveč bisulfitu, dobi vino duha po žveplu ali kislinski. Ta duha ni pri-jeten, ter daje vinu neugoden okus, samo po sebi je umevno, da tako vino ni mnogo vredno. Duha po žveplu dobi navadno nestanovitna vina nizke gradacije, kadar upora-bimo kletarji preveč žvepla, da se jim vino ne skvari.

Duha po gnilih jaleh ali po žveplu, vodiku, je bolj nepri-jeten, za okus kakor duha po žveplu; povzroča glavobol, pogostje kakor duha po žveplu.

Zaradi kipehnih gliv se namreč sladkor žveplanih in alkoholi in žveplene kisline. Glivice pri tem oddajo kislini duha in sproščajo žveplo. Oproščen vodik se spoji z žveplom, če je ta v moštu) v žvepleni vodiki, to je plin, ki diši po gnilih jaleh.

Žveplo pride v mošt ali vino, če smo žveplali trte tik pred trgatvi-jo in ni izpral žvepla iz grozdov. Žveplo pride tako v mošt s tropi-nami. Pride pa žveplo v mošt tudi če smo prazno posodo pred trga-tvijo žveplali tako, da je pri tem kapljali goreče žveplo v posodo ter ostalo na dnu posode.

Kako odpravimo duha po žveple-ni kislini? Pri žveplanju uporab-ljamo, le čiste, abezne trake (en žveplen trak zadostuje navadno za 6-10 hl vina). Žveplano vino ne smemo takoj uporabiti, temveč moramo čakati vsaj 10 dni. V tem času se bo izpremenila vsa žveple-na sokislina v žvepleno kislino in in ta se spoi s kalijem, ki je v vmesnem kamnu, tako da duha in okus po žveplu v tem času popol-noma izgine.

Kako odpravimo duha po žveple-nem vodiku (gnilih jaleh)? Žvepleni vodiki je zelo nestano-vitni plin in ga prav lahko odpra-vimo iz vina. Cini opazimo že med

kipenjem, da dobiva mošt duha po žveplenem vodiku, ga takoj po pre-stalnem burnem kipenju, kadar so se drozi nekoliko poglele, pretoci-mo. Cini diše leži vino na drožah, tem bolj smrdi po omenjenem plu-nu. Pri pretakanju mora vino pri-ti čim več v dotik z zrakom. Na zrak se namreč žvepleni vodiki s pomočjo kisline, ki je v zraku, iz-preminja v vodo. Žveplo se pri tem oprosti ter poleže na dno sode.

Ko se vino očisti (približno 20 dni po prvem pretakanju), moramo zopet vino pretociti, in sicer v dobro žveplan sode. Žveplena sokis-lina se pri tem spoi z žveplenim vodikom in da vodo ter prosto žve-plo, ki so v obliki finega belega prahu poleže. Potrebno je seveda, da vino čez nekaj časa ponovno pretocimo, da se izločeno žveplo ne spremeni zopet v žvepleni vo-dik.

Z večkratnim pretakanjem kakor tudi z žveplanjem sodov, kamor dišeče vino pretakamo, se duha po žveplenem vodiku popolnoma iz-gubi.

Raša narodna pesem

PLANINSKA ROZA

Stoji v planini vas,
tam rajsko roza rase,
za druge ne, ne zase,
zame cvete njen kras.

A meni v daljnem svetu
življenje zdaj veni,
ohrani Bog te v cvetu,
planinska roza ti!

Cveti, prepoln je svet,
a ni na njem krasnejše,
in meni ne milejša
kot ta planinski cvet.

A zdaj mi v daljnem svetu
oko po njej rabi,
ohrani Bog te v cvetu,
planinska roza ti!

Oh, daj, nebo, mi daj,
da rožo vidim krasno,
ki v lice gledam jasno,
enkrat, enkrat se vsaj
da pa mi v daljnem svetu
zatisne smrt oči,
ohrani Bog te v cvetu,
planinska roza ti!

KO PTICA NA TUJE GRE

Ko ptica na tuje gre,
po ključniku nese pisemce.
Le nesi, nesi pisemce,
do moje ljubice.

Ko ljubca pismo brala bo,
prav milo se jokala bo,
Le jokaj, jokaj se, dekle,
saj več ne vidiš se.

Frajo S. Finžgar

Na petelina

Ne, to ni bila smrt, to je bilo rojstvo. Vse naokrog je drhtelo po mladem jutru, vse je v nemem molku čakalo, da zadoni po tokavah mogočni klic: Vstaj! Vstaj! se, urno, in požen kal in obrdi cvetlico! Razmakni se, popie, in razvij list in cvet. Oziroma, gram, in zapoj, zapoj pesem vsajenja in življenja! In digni se tudi ti, kraljeva ptica naših gora, zapusti bivališče v robidi in smrečju in s krepkim zamahom poleti na visoko bukev in — zapoj, zapoj, ti molčeci skrivaj — pesem o lju-bezni — — —

Cudol Gora se odene v sončno zelenje, iz božjega perišča se v izobilju nasuje krmne po zemlji, v lili mesečini se poigravajo topli valovi poleja in on, kralj ptic, pa molči. Viharji tulijo, bliski udarjajo — on molči. Listje porumeni, sinice ne-mirno ščebetajo, gladni lisjak zataja — on molči. Zima zapoj rekvjem — on ne beži. Tisoči se selijo v strahu pred gladom — on ostane, molči in vztraja.

Ko pa iznad vzhodnih goraj prisveti v valovih prve pomladi okopana zarja, tedaj se dvigne on, kralj, in izpregovori kraljevsko besedo s trona mo-gočne bukke. In on, ki je molčal ob obilno pogri-njenju mizi, on, ki ni vzdihal, ko so jecala debla v burji, ki ni bežal, ko so bežali hripci — zatisne oko in zakrme uho ter prekipi v edini pesmi, ki jo zna in pozna — v pesmi o ljubezni, ki je, edina močna in mogočna, začetek in konec dejanj in nenanj.

skozi odprto veko in vino teče v tenkih curkih v žveplu plin v so-du.

Ce vino diši po žveplenem vodiku (gnilih jaleh) ki se je med kipenjem razvil iz žvepla, ki je prišlo tako ali drugače v kipeči mošt, je treba tako vino prezačiti in pre-tociti v dobro žveplan sode.

Za pretakanje vina rabimo razno orodje, kakor pipe, skaf, lile, itd. Najboljša pa je vinska sesalka.

Drugo in nadaljnja pretakanja Po prvem pretakanju se večino-ma v vino plavajoče blato (drož, kristalčki vinskega kamna, strnjeni beljakovini itd.) iz vina izloči in pa-de na dno, kjer tvori tako imeno-vani kalež.

Ceprav takega kaleža ni tako ve-liko kakor drož, se vendarle v po-mladni toploti lahko razkroji in vino pokvari. Zato je treba, da vino pretocimo, se preden nastane v kle-ti višja toplota. To pretakanje oprá-vimo marca meseca, najkasneje pa do maja.

Ce vino se sladi in sicer brez na-pak, ga pri tem ne bomo žveplali, ker se s pretakanjem osvobodí v njem kipehne glivice in vino se za-čne pravi, doklepevati.

Ko vino popolnoma pokipi, mu znižno žveplanje prav koristi, da postane bolj čisto, stanovito in svetle barve.

Ce se vino v enem mesecu po drugem pretakanju dovolj ne očis-ti, potem ga očistimo umetno, in-sicer s kakim čistilom ali pa da ga filtriramo.

Ce vino starimo, morda, za vse-kljenje, ga pretocimo v drugem letu se dvakrat do trikrat, vendar pa vedno tako, da se ne meša pre-več z zrakom.

Pri vsakem pretakanju pa vino nekoliko zažveplamo.

FIZKULTURA IN SPORT

NARDONE — SMARJE 4 : 3

Smarčani so se resno lotili pred-pripravnega treninga. Vsako ne-deljo nastopajo nekje. Seveda v tem pazijo na pravilno izbiro na-sprotnika, ki naj bi služil obenem kot poučni trening za mlade nogo-metaše. No, ko so šibkeje že vse premagali, so se v nedeljo opogumi-li in povabili v Smarje kar enajstoroč Nardone iz Isole, zma-govalke letošnjega okrajnega ju-goslavenskega prvenstva. Vsi so pričakovali veliko zmago za afirmiranih nogometašev, a Smarčani so vse presentili. Nu-dili so namreč nasprotniku mnogo več odpora, nego je bilo pričako-vano, tako da so Izolani na koncu igre zmagali le za razliko enega samega gola.

Sam rezultat 4 : 3 nam dovolj jasno pove, da je bila borba na te-renu zelo ostra in izenačena, za kar gre velika zasluga mladim Smarčanom, kateri pred stalnim navijanjem domače publike, bodo tudi v bodoče trd oreh tudi naj-boljšim našim moštvom, zato Smar-čani, kar vztrajno naprej po tej poti.

ARIGONI — MEDUSA 4 : 0

Izolani so v teh predpripravnih tekah dokazali, da so došli v najboljše kondiciji od vseh naših nogometašev. Porazili so ti-ti nedelje zaporedoma po dvakrat obe moštvi iz Kopra. V nedeljo je bila na vrsti Medusa, ki je morala zapustiti izolsko igrišče pod težo

kar starih golov, ne da bi naspro-tniku zabila niti enega.

Po teh izidih bi torej Arigoni največji tekme za prvo mesto bilznega prvenstva, mesto, ki mu bo delo pravico sodelovati na iz-letnih tekah za vstop v prvo hr-vatsko ligo. Bo Arigoni tisti, ki bo prvič zastopal naše okrožje v višjem jugoslovanskem prvenstvu? Prihodnje nam bo na to odgovo-rilo.

USPEL TURNIR KOSARKE

Sportno društvo koprake Aureore kar dobro napreduje v vseh špor-tih disciplinah. Prejšnji teden je organiziralo mestni turnir v kosar-ki, katerega so se udeležila kar štiri moštva. Po večjih srečanjih si je moštvo D koprake Aureore osvo-jilo prvo mesto, ker je zmagnalo nad vsemi nasprotniki.

Zelati bi bilo, da bi take inia-tive podrla tudi v ostala mesta, ker bi na ta način samo podprle in omogočile razvoj teš se pri nas premalo razviti športni disciplini.

JUGOSLOVANSKO NOGOMETNO PRVENSTVO

DINAMO SE Približuje Cilju

Manjka samo še pet kol in tudi jugoslovansko nogometno prvenstvo bo pri kraju. Položaj v lestvici je že razčiščen, in v kolikor ne bo pre-senečen bo moštvo zagrebškega Di-nama osvojilo naslov prvaka FLRJ za leto 1951 in tako spornilno splitskega Hajduka, prvaka leta 1950.

Tudi nedeljski rezultati I. lige niso prinesli nobenih presenečenj. Vodeča moštva sa z večjo ali manjšo razliko golov zmagala.

Nadaljuje se pa še vedno nega-tivne serije Partizana, ki je v ne-deljo zabeležil že šesti zaporedni ne-uspeh. Tokrat je v srečanju z beo-gradskim BSK sicer izenačil, ker je igral na svojem igrišču, pa se mu to šteje kot neuspeh. To obnašanje Par-tizana je res čudno. Nastopa proti najmočnejšim evropskim enajstoricam in vedno zmaguje, dočim v prven-stvu tudi proti šibkejšim nasprotni-kom mora zapustiti igrišče, ne da bi zaslužil kako točko. Zaradi ten za-porednih neuspehov je Partizan precej padel tudi v lestvici, dohitelo ga je namreč moštvo Lokomotive, medtem ko sta mu Sarajevo in Borac za pe-tami.

Nedeljski rezultati so tilie:

Rdeča zvezda : Borac 1:0,
Mačva : Sarajevo 5:0,
Dinamo : Spartak 2:1,
Partizan : BSK 2:2,
Hajduk : Vojvodina 1:0,
Lokomotiva : Napredak 4:1.

Po 17. kolu je lestvica taka-le: Di-namo 30 točk, Rdeča zvezda in Haj-duk 27 Partizan in Lokomotiva 17, Sarajevo 16, Borac 15, Vojvodina, Spartak in BSK 14, Mačva 13, Na-predak 4.

BLIZA SE KONEC KOLESARSE SEZONE

Kolesarska sezona gre h koncu. Ko-lesarjem ne preostaja več mnogo te-tem. Ena izmed najzanimajših bo jut-ri. Ta bo že tradicionalna gorska dirka Kranjska gora — Vršič. Lansko

„AZA“

ALBIN ZABRJO V KOPRU

Nazorjeva ulica 2,

poštni predal 31, telefon 24

Zastopništva — posredništva — upravni posli — reklama — prevodi

ZABRANKI MI JE DOLGO DA MORAM
POJTI PREŽIVETI VA
KAKO NOVA SLA?

ČE BOMU ZORAVNIKO
— DRAGA.

Navpično: 1 ljudstva — veznik
— kdor ne vidi; 2 žensko ime —
maršal Jugoslavije Josip Broz, 3
oblika glagola jesti — poslanstvo
— nikanica; 4 nam meri čas — vez-
nik — gostija, svatovanje; 5 pasma,
pleme — glava — usnjena priprava
za cigarete; 6 staroslovanski veznik
— pršlov, ki kaže točko, ali kraj;
7 veda — starorimski bog morja;
tudi planet; 8 napad — sever; 9
skrajni del polotoka — kdor nosi
irhaste hlače; 10 otroci — poziv,
tudi moško ime — naša tovarna po-
hištna, tudi slog; 11 nadav — po-
vršinska mera — oblika glagola

PRI NAS SE BOSTE
POČUTILI KAKOR DOMA.

ČEMU SEM SI
LE POTEM VZEL
DOPUST?

PREDSEDNIK DRUŠTVA ZA
TRAZNOST SI, PA PIJES DA JE
GRD.

NE POZABI, DA
SEM NA
DOPUSTU!

Petelin je zapel...

Komaj slišno je donelo z globokim, zamolklim kovinskim glasom v hitrih presledkih daleč na po-bočju gore. Razločilo se je pokanje, brusili ga še nišva čula. Petelin je bil daleč.

Brez obotavljanja sva se naravnala v smer, ka-mor je kazala še vedno iztegnjena lovčeva roka. Prihujeno stopajoo po prstih, plazeč se po vseh širih pod vejami in po kolčnih plezajoč čez strmec, sva lezla združena kakor lisjaka proti pete-linu. Včasih je kljub previdnosti počila trhla vejica pod okovanim čevljem. Tedaj sva vselej obstala kakor vkopana in prisluševala. Čedalje razločnejši je bil glas, razdalja se je krčila, srce je kar pelo v hitrih, glasnih utripih.

Treba je bilo počakati. Zakaj noga je stopila v odločilno okrožje.

Iz pasu sem potegnil naboj in ga vtaknil v dvo-cekvo. Pod vratom sem odpel gumb pelerine, da mi je zdrnila na fla. Se ozrl še nisem za njo. Lovec me je zapovedovalno pogledal in visoko dvignil kazalec. Razumel sem. Samo po en korak se smeja ob naskakovanju bližati petelinu slarču.

Ko je zabrušil petelin vnovič, sem se prestopil prvič in prisluhnil. Lovec je imel čisto prav. Pete-lin je proizvajal tako kratke, hipno odrezane bruse, da bi le z največjo naglico na ugodnem prostoru utegnili korakniti dvakrat.

Začela se je tekma, ki tudi staremu lovcu po-žene kri v lice in mu iztisne kaplje izpod klobuka. En korak, za kosček sekunde prekasen, droben pok, če se ti utare pod nogo suhljad, če trči vejica ob puško — petelin te je začul — po vejah štro-pot — in tvoja pot je prazna.

Spriča je bil prostor zelo ugoden. Pripravne

jase so se odpirale iz miraku in nama delale cesto. Toda prišli so jarki in kotanje. V njih snega na debelo. Da bi se jih ogibala? Vsak hip je drago-cen. Torej naprej, naravnost do cilja, brez ovinkov! Da bi vsaj tren držal! — Drži. — Samo ponekod. — Drugod se vdira do kolena. Sneg grozno za-hrešči, da zagomazi po živcih do mozga. Noga — leva — do kolena v snegu — desna dvignjena. Petelin premolkne. — Pet minut nobenega peifa več. — Midva visiva v kotanjih. Z desno nogo se ne smeš upreti, da ne zaškriplje sren. Leva noga omahuje. Če naju je zasluapl? Vendar... Krepko mlaskanje. — Bo. Je že zapel. Hitro nogo iz snega! — Na kolena! — Tri krepke sunke — iz kotanje sva, na robu čepiva, kakor okamenela upirava po-gled v fla. In zopet: »Pluk, pluk, pluk!« Na noge — pogled kviškul Zagledala sva ga.

Na iztegnjeni roki stare bukke je stal — v tem hipu miren kot črna ptiča senca, naslikana na sivo platno gostega mraka. Kakor bi nekaj sumil. Toda midva nisva trenila z očmi in dihanje je bilo ne-slišno. Pa je visoko dvignil nogo in se izprehodil po veji s počasnim, tehničnim korakom. Tako stopa kralj. Nato je iztegnil vraf in prisluhnil na levo, na desno, upognil glavo nizko pod vejo in iskal po fleh, pa jo zopet dvignil ter pogledal kvišku in iskal po strmini. Molk. Kdo bi govoril, kadar ima besedo kralj? In vendar on želi govorice. Vznej-e-voljen potreše bujno perie in se zamišljen sprehaja po veji.

»Kje so kokoške — ljubice? Ali vaša glava še počiva pod kreljujo na mehki pernici? Zori se, pa se ne ganete! Ne slišite, kako se razlega pe-sem o ljubezni? Ali vam je moja pesem prestroga, premoška? Ha, ve norice, mladcev čakate? Mlad-cev sladkorožli?«